Rapport deputaten vertegenwoordiging van de kerken

1. Opdracht

De generale synode van 2024-25 besloot opnieuw deputaten te benoemen overeenkomstig art. 50 K.O. lid 10 om de kerken te vertegenwoordigen in gevallen die niet behoren tot de competentie van andere deputaatschappen.

In de huidige kerkelijke situatie zijn deputaten geroepen geweest om de voortgang van het kerkelijk leven te dienen en de generale synode voor te bereiden. Daarvoor kwamen deputaten bijna wekelijks ofwel digitaal of fysiek bij elkaar. De voorbereiding van de generale synode bestond mede in het nadenken over een zorgvuldige weg van bezinning en besluitvorming tijdens de generale synode inzake de situatie in en de toekomst van het kerkverband.

Deputaten hebben zich er daarbij van onthouden om vooruit te lopen op oordelen die aan de generale synode zelf toekomen. Tegelijk hebben deputaten ook niet minder duidelijk willen zijn dan in hun mandaat besloten ligt. In de verwarrende afgelopen periode bereikten deputaten regelmatig vragen vanuit de kerken. Zij hebben die naar eer en geweten beantwoord, zich realiserend dat zij daarbij soms raakten aan de grenzen van hun bevoegdheid.

2. Terugblik

2.1 De sluiting van de generale synode van 2024-25

De generale synode besloot in juni 2025 om niet meer verder te vergaderen ondanks het feit dat de agenda nog niet volledig behandeld was. De situatie in de kerken maakte het onmogelijk om vruchtbaar verder te vergaderen. De synode sloot zonder een roepende kerk voor een volgende synode aan te wijzen.

De onzekerheid die er vervolgens op het grondvlak ontstond, resulteerde in verschillende initiatieven. De kerk van Dordrecht-Zuid, de kerk van Broeksterwoude-Petrus en de kerk van Rijnsburg startten een initiatief. Voor het handelen van deputaten is in directe zin vooral het initiatief van Broeksterwoude-Petrus het meest relevant.

2.2 Kort geding

De kerk van Broeksterwoude-Petrus drong aan op een gesprek met het oud-moderamen. Toen dat gesprek niet van de grond kwam, spande de kerk van Broeksterwoude een kort geding aan tegen de generale synode. Kern van dit geding was dat de synode in strijd met haar eigen regels een besluit genomen heeft en dat dit besluit derhalve nietig moet zijn. De rechtsgang voor leden van de kerken werd ernstig belemmerd door dit synodebesluit.

De rechter adviseerde dat deputaten vertegenwoordiging alsnog een roepende kerk zouden aanwijzen voor de generale synode, anders zou hij dat in kort geding doen. Deputaten hebben dit advies ter harte genomen en de kerk van Hoogeveen aangewezen als roepende kerk voor de generale synode van 2027.

Vier van de vijf deputaten (ds. P.D.J. Buijs, ds. A.D. Fokkema, ds. W.J. van Gent en ds. A. van der Zwan) konden deze gang van zaken voor zichzelf niet verantwoorden en traden af. Alleen ds. J. Oosterbroek bleef aan en kreeg mandaat van het oude deputaatschap om nieuwe deputaten vertegenwoordiging te zoeken.

2.3 Deputaatschap vertegenwoordiging in nieuwe samenstelling

Binnen afzienbare tijd kon het deputaatschap vertegenwoordiging aangevuld worden met oud. A.S. Bil te Leiden, ds. J. Nutma en ds. J.G. Schenau. Ds. Schenau fungeerde als voorzitter en woordvoerder.

2.4 Vervroegde generale synode

De particuliere synodes van het Westen en Zuiden vroegen in overeenstemming met artikel 50 K.O. de roepende kerk van de generale synode van Hoogeveen om de synode vervroegd bijeen te roepen. Als 'gewichtige' reden voor dit vervroegd bijeenkomen werd de situatie in de kerken gegeven. De roepende kerk van Hoogeveen heeft deze verzoeken beoordeeld en aan de particuliere synode van het Noorden gevraagd om advies over dit vervroegd bij elkaar komen. De particuliere synode van het Noorden adviseerde positief en daarna heeft de roepende kerk besloten om de generale synode vervroegd bij elkaar te roepen, al in september 2026.
U vindt de betreffende stukken als bijlage 1 en 2 bij dit rapport.

3. Handelingen van deputaten vertegenwoordiging

3.1 Revisieverzoeken

Tegen het voortijdig sluiten van de generale synode en het niet afhandelen van haar agenda zijn verschillende revisieverzoek ingediend. Normaliter worden revisieverzoeken aan commissie 7 toebedeeld. Omdat er nog geen synode geconstitueerd is en dus nog geen commissies van onderzoek ingesteld kunnen worden, hebben deputaten aan het deputaatschap kerkorde en kerkrecht gevraagd om deze revisieverzoeken te onderzoeken en de synode te dienen met een voorstel tot besluit, zodat dat onderbouwd genomen kan worden op een moment dat de synode opportuun acht. Het rapport van dit deputaatschap inzake de revisieverzoeken vindt u bij de stukken voor de eerste synodeweek.

3.2 Brieven

Deputaten hebben in de intersynodale periode verschillende brieven naar de kerken verzonden. Deze brieven zijn als bijlagen 3 tot en met 13 opgenomen bij dit rapport.
Het deputaatschap vertegenwoordiging in oude samenstelling verzond vier brieven.
Het deputaatschap vertegenwoordiging in nieuwe samenstelling verzond zeven brieven.
De hoofdlijn in deze brieven is dat deputaten de mening zijn toegedaan dat de situatie in de kerken ernstig is, dat het afwijken van synodale besluiten verwerpelijk is, dat de enige kerkelijke weg die van de generale synode van Hoogeveen is, en dat daar inhoudelijk met voorrang gesproken zal moeten worden over het wezen en de grenzen van de kerk.

3.3 Ontmoeting kerken rond het initiatief van 'Rijnsburg'

Deputaten hebben een drietal ontmoetingen gehad met kerken die zich rond het initiatief van de kerkenraad van Rijnsburg gegroepeerd hebben. In deze gesprekken ging het over legitimiteit (waar zowel deputaten vertegenwoordiging én de Rijnsburggroep hun legitimiteit vinden), vertegenwoordiging (welke kerken vertegenwoordigd worden), programma (wat de plannen zijn). De gesprekken hadden een broederlijk karakter, maar konden inhoudelijk weinig voortgang hebben door een onoverkomelijk verschil in uitgangspunt en doel. De 'Rijnsburgkerken' beoogden vanaf het begin een gezamenlijk voorstel inzake de verhoopte voortgang van gezamenlijke activiteiten en verantwoordelijkheden, deputaten hebben steeds getracht de vraag aan de orde te stellen hoe het Rijnsburgs initiatief zich verhoudt tot wat Schrift en belijdenis zeggen over de kerk. Deputaten hebben zich steeds op de lijn gesteld dat de generale synode een oordeel moet vellen over het initiatief van de kerkenraad van Rijnsburg, dat de gezamenlijke verantwoordelijkheden tot nu toe een gemeenschappelijke geestelijke en kerkelijke basis hebben gehad, en dat het enkel aan de generale synode is daarover met het oog op een eventuele voortgang uitspraken te doen.

3.4 Ontmoetingen met gremia rondom de TUA

Deputaten ontvingen van het Curatorium een tweetal uitnodiging voor een 'koffiegesprek'. De vraag die in deze gesprekken naar voren kwam, was hoe de TUA zich moet opstellen in een veranderend kerkelijk landschap. Deputaten hebben in deze gesprekken de lijn vastgehouden dat de generale synode hier uitspraken over moet doen, en dat er tot die tijd rolvast opgetreden moet worden door alle gremia. Deputaten hebben erop gewezen dat alle gremia verantwoordelijkheid hebben af te leggen aan de generale synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken die in Hoogeveen samenkomt.

3.5 Ontmoeting met de PKN/NGK/HHK

In overleg met en in bijzijn van deputaten eenheid en conform de kadernotitie (zie bijlage 14) die deputaten al in een vroeg stadium deelden met de kerken zijn er gesprekken gevoerd met vertegenwoordigingen van het moderamen van de PKN, NGK en HHK. In die gesprekken stonden vier vragen centraal die slechts verkennend besproken werden. Het ging om de volgende vragen:

1. *welke ecclesiologische voetangels en klemmen u ziet bij een beweging van cg kerken in de richting van uw kerkverband;*
2. *op welke kerkordelijke, praktische en financiële consequenties u ons attent zou willen maken;*
3. *op welke wijze onze generale synode(n) een uitgang van plaatselijke cgk-en richting uw kerkgenootschap zou(den) kunnen vergemakkelijken.*
4. *of u mogelijkheden ziet eventueel (delen van) onze gemeenschappelijke activiteiten ook ten dienste te laten komen van uw kerkgenootschap;*

Bij alle drie genoemde kerkverbanden ontmoetten wij meeleven en meelijden aan de kerkelijke situatie van onze kerken. Deputaten proefden in deze gesprekken bescheidenheid om niet in intern-kerkelijke processen van de CGK te willen treden, maar ook bereidheid om mee te denken met onze kerken mocht dat nodig of gewenst blijken te zijn.

4. Contacten

4.1 Kerkenraden

Verschillende kerkenraden en personen hebben, vaak naar aanleiding van een schrijven van deputaten, een brief aan deputaten gestuurd met een vraag, of om hun instemming dan wel afkeuring kenbaar te maken. Deputaten hebben deze brieven van een reactie voorzien.

4.2 Kerkenraad Hoogeveen

Het contact met de kerk van Hoogeveen als roepende kerk voor de synode verliep in een goede verstandhouding en constructief. Deputaten hebben een gesprek gearrangeerd met de kerkenraad van de roepende kerk voor de synode nadat deze kerkenraad het principebesluit nam om na de synode van Hoogeveen de ambten voor zusters van de gemeente te openen.

4.3 Deputaten Kerkorde en Kerkrecht

Deputaten hebben – met respect voor ieders eigen positie en bevoegdheid - een tweetal gesprekken gevoerd met (een afvaardiging van) deputaten kerkorde en kerkrecht. In deze gesprekken werd teruggeblikt op de afgelopen periode en werden werkafspraken gemaakt voor de periode die voor ligt. In het bijzonder is er doorgesproken over de inbreng van het geweten in het kader van kerkelijke besluitvorming en is deputaten gevraagd naar de kerkrechtelijke aspecten van een aantal vraagstukken die door de

situatie van de kerken aan de orde kwamen, zoals de positie van deputaten die lid zijn van kerken die als deelnemer afgevaardigd waren op de “Algemene Vergadering” die door de kerkenraad van Rijnsburg werd samengeroepen en de vraag of ambtsdragers uit deze kerken konden worden afgevaardigd naar de GS van Hoogeveen.

4.4. Dienstenbureau
Ter voorbereiding op de synode is er geregeld functioneel overleg gepleegd met het Dienstenbureau. Deputaten danken hen voor hun inzet bij het verwerken en versturen van hun brieven en voor de ondersteuning die zij gegeven hebben en geven bij de organisatie van de synode.

4.5. Samenwerkingsoverleg (SWO)
Deputaten hebben overleg gehad met vertegenwoordigers van het zgn. Samenwerkingsoverleg, een platform van samenwerkings- en samenwerkende gemeenten. Zij deelden met deputaten de notitie “Perspectief op samenwerkingsgemeenten”, en vroegen meer begrip voor de eigen positie van, met name, samenwerkingsgemeenten. Deputaten hebben in het gesprek ingebracht dat ook samenwerkingsgemeenten het te doen hebben met de besluitvorming binnen de CGK en hen indringend gevraagd hoe zij zich in het kader van die besluitvorming tot het geheel van de kerken verhouden.

4.6 Pers
Deputaten ontvingen meerdere verzoeken van de pers om een interview. Vanwege de situatie van de kerken zijn deputaten daar zeer terughoudende mee omgegaan en hebben zij ervoor gekozen rechtstreeks met de kerken te communiceren via brieven. Deze brieven werden ook telkens aan de pers beschikbaar gesteld. Eén uitzondering betrof medewerking aan een podcast ‘Dick en Daniël geloven het wel’. De afspraak vooraf was dat deputaten vooral de gelegenheid zouden krijgen informatieve vragen over de komende synode te beantwoorden.

4.7. Vertegenwoordiging
Deputaten zijn vertegenwoordigd geweest bij de bevestiging van dr. C.M.A. van Ekris als scriba van de PKN, en bij de inauguratie van dr. J. van den Os als professor NT aan de TUA.

5. Vaststelling van de acta
De acta van de generale synode Rijnsburg-Nunspeet 2024-2025 kwamen in druk beschikbaar op 18 augustus 2026 en zij werden vastgesteld op 19 augustus 2026. De acta zouden niet zonder de hulp van het Dienstenbureau tot stand zijn gekomen. In het bijzonder moeten hier de namen van zr. M. van Laar-Visser en br. D. Prins genoemd worden die met grote inzet en accuratesse aan dit project gewerkt hebben. Op het moment van vaststellen van dit rapport waren de comité acta nog niet beschikbaar. Op uw vergadering zal worden gemeld in welke deputatenvergadering deze zijn vastgesteld en ondertekend.

6. Benoemingen
6.1 Kerkorde en kerkrecht
De synode besloot de (her)benoemingen voor het deputaatschap kerkorde en kerkrecht op te schorten en deputaten vertegenwoordiging mandaat te geven om deze benoemingen in een later stadium te doen.
Op 4 oktober 2025 werden in dit deputaatschap (her)benoemd: ds. A.J. van der Toorn (voorzitter); ds. W. van ’t Spijker (secretaris); ds. D.J.T. Hoogenboom; ds. R. Jansen;

mr. A. Rouvoet, Woerden; prof. dr. H.J. Selderhuis; mr. J.C. Tebrugge, Spijkenisse; ds. J. van Vulpen.

6.2 Quaestor generale synode

Deputaten benoemden br. A.J. Dijkhuizen te ’s-Gravenzande, tot tweede quaestor van de generale synode.

7. Adviezen aan de komende synode

7.1 De positie van preadviseurs

Deputaten hebben zich op aangeven van deputaten kerkorde en kerkrecht bezonnen op het fenomeen (pre-)adviseur van de synode. Sinds de synode besloot dat het ambt van hoogleraar geen bijzonder ambt meer is, is het de vraag óf en zo ja hóe de expertise van hoogleraren ingezet kan worden. Deputaten zijn van oordeel dat, nu er geen sprake meer is van een hoogleraarsambt, hoogleraren daarmee ook hun vanzelfsprekende positie als pre-adviseur van de synode verliezen en stellen de synode voor in die zin te besluiten en het huishoudelijk reglement daarop aan te passen. Het moderamen blijft altijd het recht behouden om advies te vragen aan hoogleraren en kan daar te allen tijde ten behoeve van het werk van de synode gebruik van maken, zeker wanneer het om zaken gaat die tot hun vakgebied behoren. Als hun met betrekking tot een agendapunt om advies gevraagd wordt, zijn ze ook welkom bij de bespreking.

7.2 Constitutie nieuwe moderamen

De vorige synode besloot tot het verkiezen van een vijfde moderamenlid en het huishoudelijk reglement op dit punt te wijzigen. Als reden werd onder andere genoemd dat de combinatie van een assessoraat én lidmaatschap van commissie 7 een grote wissel op de persoon van de assessor heeft getrokken in het verleden.

Omdat de synode vervroegd bij elkaar komt en allereerst de redenen van dit vervroegd bij elkaar komen besproken moeten worden, is het deputaatschap vertegenwoordiging van mening dat het verkiezen van een vijfde moderamenlid bij aanvang van de synode niet nodig is. Deputaten stellen voor om meer gebruik te maken van de personele inzet van het Dienstenbureau tijdens de synodezittingen, bijvoorbeeld in assistentie bij het notuleren. Het huishoudelijk regelement geeft ruimte voor inzet vanuit het Dienstenbureau, dat daartoe ook bereid is.

Dit rapport wordt besproken nadat het moderamen verkozen is. Deputaten stellen daarom voor om, zoals besloten op de vorige synode, de preses in functie te verkiezen en daarna drie moderamenleden die onderling de overige moderamenfuncties kunnen verdelen. Dit voorstel is met de roepende kerk besproken en geaccordeerd.

Deputaten leggen dit voor als besluitvoorstel aan de synode. Mocht de synode bij de bespreking van het rapport van deputaten in dezen anders oordelen dan kan alsnog een vijfde moderamenlid verkozen worden, dan wel besloten worden tot latere verkiezing van een vijfde moderamenlid als er meer zicht is op het vervolg van de generale synode.

7.3 Omgang met sociale media en uitingen in de pers

Deputaten vertegenwoordiging stellen voor om van de afgevaardigden te vragen zich als zodanig niet te uiten in de pers en via publieke sociale media. Het gesprek moet ter synode gevoerd worden en niet met allerhande deelnemers op fora en sociale media. Omdat vertrouwelijkheid bevorderlijk geacht mag worden voor een open en precair gesprek over de situatie in en toekomst van het kerkverband, stellen deputaten voor om daarover veelal in comité te vergaderen. Wel zijn deputaten van oordeel dat de betrokkenheid in de kerken zo groot mag worden geacht dat van het van belang is dat het moderamen ruimhartig zal communiceren, bijvoorbeeld door het uitreiken van een

persverslag per dag en organiseren van een moment met de pers aan het eind van de week.

7.4 Bezinningsdag DV woensdag 30 september

Deputaten stellen voor om woensdag 30 september te reserveren voor een gesprek van hart tot hart over de situatie in de kerken. Met name bedoelen deputaten dan hoe de afgevaardigden de kerkelijke situatie persoonlijk beleven, welke verwachtingen er leven, wat het synodewerk op dit punt van de synode vraagt en welke processen, procedures en inhouden er vóór liggen. Het doel van deze dag is vooral een geestelijke bezinning op de taak van de synode.
Deputaten dienen de synode met een concrete invulling voor deze dag die als bijlage 15 aan dit rapport is toegevoegd.

7.5 DV donderdag 01 oktober en vrijdag 2 oktober

Deputaten hebben zich bezonnen op de inrichting van de agenda van de synode. Daarbij hebben zij het volgende overwogen. De Generale Synode is vroegtijdig gesloten, waardoor een heel aantal dossiers niet is besproken. Bij het afwijzen van de revisieverzoeken inzake vrouw in het ambt is in het besluit opgenomen dat het gesprek over de kerk en de hermeneutiek (het verstaan van de Schrift) voor zover dat samenhangt met het wezen en de grenzen van de kerk verder moet plaatsvinden. Daarnaast valt uit het besluit van 2019-2022 inzake vrouw in het ambt op te maken dat er nog bezinning nodig is op de omgang met kerken die afwijken van synodebesluiten, en op de positie van samenwerkingsgemeenten.

De huidige situatie in het kerkverband wordt gekenmerkt door spanning, vragen naar de grenzen van de kerk en een onderliggende vertrouwensproblematiek. Er zijn kerken die zich organiseren in een eigen kerkelijke structuur. Dit vraagt, zo menen deputaten, om een zorgvuldige, gefaseerde aanpak waarin eerst een fundamenteel gesprek over kerk-zijn wordt gevoerd, daarna richtinggevende perspectieven worden geformuleerd, en tenslotte het gesprek met zo mogelijk alle christelijke gereformeerde kerken wordt gezocht.

Deze aanpak beoogt helderheid te scheppen, onderling verstaan te bevorderen, polarisatie te beperken en te komen tot een gefundeerde besluitvorming die de eenheid van Christus' kerk dient. Met het oog daarop zijn deputaten van oordeel dat het nodig is om de synode gefaseerd te laten verlopen, waarbij de eerste fase hoofdzakelijk zal bestaan uit het voeren van het fundamentele gesprek over wezen en grenzen van de kerk. Dat gesprek vindt eerst in de synode plaats en daarna met de kerken. Pas daarna zal er verdere besluitvorming plaatsvinden op andere nog openstaande en nieuwe dossiers.

Deputaten dienen de synode met een afzonderlijk voorstel tot besluit voor de inrichting van deze eerste fase van de synode. Na de gezamenlijke bezinningsdag stellen deputaten voor om de donderdag en zo nodig de vrijdag te gebruiken om aan de hand van een concept werkplan de kaders voor het fundamentele gesprek over kerk en kerkverband in de tweede week te bespreken. Dit voorstel en concept werkplan zijn respectievelijk als bijlage 16 en 17 toegevoegd aan dit rapport.

8. Voorstellen

Deputaten stellen u voor om te besluiten:

1. hun werkzaamheden goed te keuren;

2. in eerste instantie geen vijfde moderamenlid te verkiezen, maar de mogelijkheid open te houden dat later alsnog te doen;
3. woensdag 30 september te agenderen als bezinningsdag;
4. donderdag 1 en vrijdag 2 oktober te agenderen als dagen om de route voor het inhoudelijke gesprek over de situatie in en de toekomst van het kerkverband te verkennen en vast te stellen en daarbij het afzonderlijk voorstel tot besluit voor de inrichting van deze eerste fase van de synode inclusief het concept werkplan te betrekken;
5. de besprekingen van ten minste de komende vergaderdagen, woensdag 30 september, donderdag 1 en vrijdag 2 oktober in comité te laten plaatsvinden;
6. de afgevaardigden te vragen zich terughoudend op te stellen in de pers en op de sociale media;
7. opnieuw deputaten te benoemen overeenkomstig artikel 50 lid 10 K.O., opdat zij de kerken kunnen vertegenwoordigen in gevallen die niet behoren tot de competentie van andere deputaatschappen;

Namens deputaten,

J. Oosterbroek, scriba

Bijlage 1: verzoek PS van het Westen vervroegd bijeenroepen synode

Particuliere Synode van het Westen

van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland

scriba: ds. M. Groen
Hendrik Marsmanlaan 124
2624 TM Delft
maarten.groen@kpnmail.nl

Aan de roepende kerk van de generale synode, CGK Hoogeveen

Scriba: J. van Amerongen
gshoogeveen@cgk.nl

Delft, 8 december 2025

Geachte kerkenraad,

De particuliere synode van het Westen, bijeen op 26 november 2025 heeft een door de classis Haarlem ingediende instructie besproken. De particuliere synode heeft besloten deze instructie in haar geheel over te nemen en door te sturen naar u als de roepende kerk van de volgende generale synode. **De particuliere synode van het Westen verzoekt u om de generale synode van Hoogeveen vervroegd samen te roepen, bij voorkeur in het najaar van 2026.**

Hieronder treft u de instructie van de classis Haarlem als ons besluit aan. Er zijn slechts enkele noodzakelijke aanpassingen in de tekst aangebracht waar het nu niet meer gaat om een instructie van de classis naar de particuliere synode, maar van de particuliere synode naar de roepende kerk van de generale synode.

Wij hopen dat ook vanuit andere particuliere synoden een dergelijk verzoek komt, opdat volgens art. 50 KO aan ons verzoek voldaan kan worden.

Met een hartelijke broedergroet verbonden in Christus,

ds. Maarten Groen, scriba

INSTRUCTIE
De particuliere synode van het Westen, in vergadering bijeen op 26 november 2025 te Ouderkerk aan de Amstel

heeft kennisgenomen van – de relevante bronnen:

1. De instructie van de classis Haarlem om de generale synode vervroegd te laten samenroepen;
2. de bespreking ter vergadering;

constateert – feitelijke kenmerken van de zaak:

1. dat de vorige generale synode een deel van haar taak heeft laten liggen, waardoor meerdere instructies rapporten en revisieverzoeken niet behandeld zijn en door een volgende synode moeten worden behandeld;
2. dat de afgelopen maanden grote onduidelijkheid was in de kerken, omdat de generale synode wel besloot te sluiten maar daarbij geen roepende kerk voor een volgende synode aanwees;
3. dat de kerkordelijke structuren van ons kerkelijk samenleven weliswaar onverminderd bestaan, maar die in de praktijk van in ieder geval de classes ter discussie staan, waardoor het kerkelijk samenleven als kerkverband schade lijdt;
4. dat deze problemen om leiding, regie en bezinning vragen;
5. een volgende generale synode normaalgesproken pas in 2027 bijeenkomt, waardoor de kerken pas over twee jaar van de generale synode deze leiding, regie en bezinning kunnen ontvangen;

overweegt – uitgangspunten en principes die van belang zijn bij de zaak:

1. dat ons samenleven als kerkverband gekenmerkt wordt door vier onderscheiden kerkelijke vergaderingen: die van de kerkenraad, van de classis, van de particuliere synode en van de generale synode (cf. art. 29 KO);
2. dat op genoemde vergaderingen slechts kerkelijke zaken behandeld mogen worden en dan ook slechts op kerkelijke wijze; en dat in meerdere vergadering slechts datgene behoort te worden behandeld wat in de mindere niet kon worden afgedaan, of behoort tot de kerken van de meerdere vergadering in het algemeen (cf. art. 30 KO);
3. een generale synode om gewichtige redenen binnen drie jaren bijeen kan komen, wanneer daar gewichtige redenen voor zijn naar het oordeel van tenminste twee particuliere synoden (cf. art. 50 KO);
4. een particuliere synode vaker dan jaarlijks (cf. art. 47 en besluit synode 20192022 ‘dat de particuliere synode in principe alleen nog in het jaar waarin de generale synode vergadert samengeroepen wordt;) bijeengeroepen kan worden, wanneer ‘de omstandigheden het vaker vereisen, zulks ter beoordeling van de roepende kerk, die daartoe het advies en de goedkeuring van haar classis zal vragen’ (art. 47 KO);

is van oordeel - constateringen en overwegingen worden hier op elkaar betrokken en er wordt verwoord hoe de vergadering in het licht van de uitgangspunten en principes datgene weegt waarover een besluit genomen moet worden:

1. dat vanwege de nog uitstaande taken van de generale synode én vanwege de onverantwoorde onrust in het kerkelijk samenleven het noodzakelijk is dat er vervroegd een generale synode wordt samengeroepen;
2. dat daarvoor minimaal twee particuliere synoden bijeengeroepen moeten worden;
3. dat die particuliere synode bijeengeroepen moeten worden door een of meerdere classes uit haar ressort;

4. het noodzakelijk is dat ook andere particuliere synoden voor dit doel vervroegd bijeenkomen;

en besluit - op grond van de oordelen worden de conclusies getrokken over hoe er verder gehandeld moet worden:

1. de roepende kerk van de volgende generale synode een verzoek te doen de generale synode vervroegd te laten samenkomen, bij voorkeur in het najaar van 2026;
2. de (roepende kerken van de) andere particuliere synoden hierover te berichten met het verzoek tot eenzelfde oordeel en besluit te komen.

Bijlage 2: verzoek PS van het Zuiden vervroegd bijeenroepen synode

De particuliere synode van het zuiden van de Christelijke Gereformeerde Kerken, bijeen in vergadering 16 april 2026,

Heeft kennisgenomen van:

- Het verzoek van de classis Middelburg aan de particuliere synode om de gemeente van Hoogeveen te vragen de generale synode eerder bijeen te roepen (brief dd. 6 maart 2026);
- Het verzoek van de classis Rotterdam aan de particuliere synode om de gemeente van Hoogeveen te vragen de generale synode eerder bijeen te roepen (brief dd. 7 maart 2026);

Overweegt dat:

- Tijdens de laatstgehouden generale synode veel stukken onbehandeld zijn gebleven, waarvan de inhoud direct gevolgen heeft voor de voortgang van het kerkelijk leven;
- De divergerende wegen en de onzekerheden alleen maar verder toenemen, terwijl kerkelijke vergaderingen in de 'oude' samenstelling veelal niet meer samenkomen;
- Artikel 50 KO bepaalt dat de generale synode eenmaal per drie jaar samenkomt, ‘tenzij er gewichtige redenen zijn om eerder bijeen te komen’;
- Als twee particuliere synodes van oordeel zijn dat de generale synode eerder bijeen geroepen moet worden, de roepende kerk de taak heeft tijd en plaats van de generale synode vast te stellen, volgens artikel 50 KO;

Is van oordeel dat:

- Er gewichtige redenen zijn de generale synode eerder bijeen te roepen.

Besluit:

- De roepende kerk van Hoogeveen te verzoeken de generale synode zo spoedig mogelijk bijeen te roepen, met dien verstande dat dat niet ten koste gaat van de benodigde zorgvuldigheid.

Bijlage 3: brief deputaten aan kerken 2 april 2025

Aan: de kerkenraden van de christelijke gereformeerde kerken

Nunspeet, 3 april 2025

Betreft: verdere uitleg m.b.t. situatie kerkverband

Eerwaarde en weleerwaarde broeders,

Aan het slot van de derde zittingsweek ontving u van het moderamen een brief met een korte duiding van de situatie waarin ons kerkverband terecht is gekomen. In die brief werden bewust de gemeenteleden rechtstreeks aangesproken, zodat de brief geschikt zou zijn om in de gemeente voorgelezen te worden. Naast die eerste brief sturen we u als kerkenraden nu een tweede, uitgebreidere brief waarin we met wat meer woorden u willen vertellen wat de synode precies besloten heeft en wat dit voor ons kerkverband betekent.

Toen in juni de generale synode werd geopend, gebeurde dat in een situatie waarin de spanning in de kerken hoog was opgelopen. Waar eerdere synoden ten aanzien van de bevestiging van zusters in de ambten en omgang met homoseksualiteit en homoseksuele relaties duidelijke uitspraken hebben gedaan, blijkt een deel van de kerken deze uitspraken niet langer te kunnen en willen dragen. Voor een ander deel van de kerken is het onbestaanbaar dat synodale besluiten, genomen rond een open Bijbel, niet langer worden gehoorzaamd. Daarmee is de verdeeldheid in de kerken heel groot geworden. Verschillende classes zijn door deze oorzaak zelfs vastgelopen.
Vanaf de opening heeft deze interne verdeeldheid en de daarbij horende spanning een prominente plaats op de tafel van de generale synode gekregen. Er is biddend gezocht naar een weg om als kerken toch gezamenlijk verder te kunnen. Omdat tijdens de tweede zittingsweek in januari dit jaar het zogenaamde ‘interimmodel’ niet het benodigde draagvlak bleek te hebben en de commissie Toekomst Kerkverband haar opdracht teruggaf, heeft het moderamen tijdens de derde zittingsweek van eind maart een ultieme poging ondernomen om een weg te vinden die uit de impasse leidt. De bedoeling was om te komen tot een herschikking van de kerken in twee afdelingen, vanuit het principe: ‘afstand waar nodig, samenwerking waar mogelijk’. In dit model zouden we wederzijds geen verantwoordelijkheid meer dragen voor elkaars beslissingen, maar nog wel een aantal dingen samen kunnen blijven doen. Denk aan het werk in diverse deputaatschappen. Deze denkrichting had vervolgens door een commissie, samengesteld met leden uit de breedte van de kerken, uitgewerkt moeten worden.
Donderdag 27 maart werd duidelijk dat dit plan niet het benodigde draagvlak van 80% heeft. Die 80% was gesteld, omdat het moderamen en later ook de synode van mening was dat voor een dergelijk ingrijpend besluit een breed draagvlak aanwezig moet zijn; anders zou het bij voorbaat geen kans van slagen hebben binnen de kerken zélf. Nu dit percentage niet gehaald werd, bleek daarmee deze ultieme poging om een weg te vinden uit de impasse te stranden.
Dat vervult ons als moderamen met verdriet, schaamte en zorg. In alle eerlijkheid hebben we met de vergadering gedeeld dat we nu geen begaanbare weg meer zien. Het moderamen meent oprecht dat, voor zover wij het op dit moment kunnen overzien, dit de laatste mogelijkheid was

om een ongecontroleerde breuk te voorkomen. In andere modellen zien wij die niet. Een deel van de kerken geeft aan de verantwoordelijkheid voor afwijkende besluiten van kerkenraden niet meer te kunnen dragen. De woorden 'niet meer te kunnen dragen' hebben een vergaande impact die we niet moeten onderschatten.

Op vrijdag 28 maart kwam de synode opnieuw samen om te bespreken hoe het nu verder moet met de agenda. Daarbij lag de vraag op tafel: kan de synode wel verder vergaderen nu het niet lukt een perspectief te vinden voor de toekomst van onze kerken? In de bespreking werd duidelijk dat dit vrijwel onmogelijk is. Aan het slot van die bespreking heeft de synode het volgende besloten:

> *1. De synode van Nunspeet-Rijnsburg 2024-2025 conditioneel te sluiten.*
> *2. Het moderamen krijgt het mandaat de synode opnieuw bijeen te roepen in juni 2025 wanneer aan beide of één van de volgende condities is voldaan:*
> *a. wanneer blijkt – na overleg met adviseurs – dat er dossiers zijn waarop besluiten onontkoombaar nodig zijn;*
> *b. wanneer kerken in groten getale aangeven terug te zullen keren binnen de bedding van de genomen synodale besluiten die vast en bondig zijn, wanneer zij eerst daarvan zijn afgeweken.*
> *3. Wanneer aan deze condities niet wordt voldaan de synode bijeen te roepen op 3 juni 2025 om zonder inhoudelijke bespreking de synode te sluiten.*

Bij dit besluit geven we u graag nog een stukje toelichting. U leest hier dat besloten is de synode ‘conditioneel’ te sluiten. Dat betekent: alleen onder bepaalde condities (voorwaarden) wordt er nog verder vergaderd. De eerste voorwaarde is dat er in de komende twee maanden kan blijken dat er dossiers zijn waarop ‘besluiten onontkoombaar zijn’.

De eerstgenoemde conditie bepaalt dus dat alleen zulke hoogst noodzakelijke onderwerpen nog behandeld zullen worden. Dat dit besluit genomen moest worden, is een aangrijpende en verdrietige realiteit. Dit betekent immers dat aan de indieners van revisieverzoeken en instructies die nog niet behandeld zijn de boodschap gestuurd moet worden dat de synode niet bij machte was hun verzoeken te behandelen. Datzelfde geldt ook van de deputaatschappen waarvan het rapport niet (helemaal) behandeld is. We lopen als kerken dus bestuurlijk vast. Dat is hoogst ernstig!

Door middel van de tweede voorwaarde die in dit besluit staat genoemd, wordt op een duidelijke wijze de weg gewezen hoe úít deze crisis te komen. Deze weg komt overeen met wat de vorige synode ook al had neergelegd in het rapport ‘Zoek eerst het Koninkrijk’. Als kerken in groten getale aangeven terug te zullen keren binnen de bedding van de genomen synodale besluiten opent zich een nieuw perspectief. Alleen dan zal de synode haar werk kunnen hervatten en met zegen leiding kunnen geven aan de kerken. Het Bijbelse gebod tot eenheid kan immers nooit worden losgemaakt van de noodzaak om in de waarheid te wandelen. De Heere Jezus bad in Johannes 17 niet alleen om de eenheid van de Zijnen, maar ook dat ze geheiligd zouden zijn in God waarheid, waarbij Hij de woorden uitspreekt: 'Uw Woord is de waarheid.' Het gaat dus om een eenheid in de waarheid. Door deze tweede conditie uitdrukkelijk te noemen doet de synode een dringende oproep aan de kerken. In het licht van de ernst van de huidige situatie leggen we deze oproep met nadruk bij u neer.

Overigens zij hier voor de duidelijkheid vermeld dat besluit 3 zó verstaan moet worden: ‘Een inhoudelijke voortzetting volgt alleen als aan beide, of aan één van beide voorwaarden is voldaan.’ (zie besluit 2).

D.V. 3 juni zal de synode opnieuw samenkomen. Of er dan nog inhoudelijk vergaderd zal worden hangt dus af van de bovenstaande condities. Laten de komende twee maanden voor ons allen een periode van veel gebed en verootmoediging zijn. De Heere zij ons genadig.

Met hartelijke broedergroet,
het moderamen van de synode

Bijlage 4: brief deputaten aan kerken 5 juni 2025

Aan: de kerkenraden van de Christelijke Gereformeerde kerken

Nunspeet, 5 juni 2025

Betreft: situatie kerkverband na sluiting synode

Eerwaarde en weleerwaarde broeders,

Nu de synode van Rijnsburg/Nunspeet 2024-2025 gesloten is, richten we ons opnieuw middels een brief tot u. In de moeilijke en verwarrende situatie waarin we ons als kerken nu bevinden, willen we u, door middel van dit schrijven, informeren over de wijze waarop de synode gesloten is en wat dit betekent voor ons kerkverband en de plaatselijke kerken.

Besluitvorming over de sluiting

In de zittingsweek van maart is besloten de synode conditioneel te sluiten. Daarover hebben we u in twee brieven geïnformeerd. Bij dat besluit werden twee condities (voorwaarden) genoemd. De synode heeft op 3 juni geconstateerd dat aan de tweede conditie, namelijk 'dat kerken in groten getale aangeven terug te keren binnen de bedding van de genomen synodale besluiten die vast en bondig zijn, wanneer zij eerst daarvan zijn afgeweken' helaas niet is voldaan. Wat betreft de eerste conditie, 'dat er dossiers zijn waarop besluiten onontkoombaar nodig zijn', heeft de synode geconstateerd dat er enkele kleine dossiers zijn waarvoor dit inderdaad geldt. Over de dossiers die dit betreft heeft de synode op 4 juni gesproken en besluiten genomen. Daarna is de synode gesloten.

Het volledige besluit dat de synode hier op 3 juni over nam, nemen we hieronder integraal over.
De synode besluit:

1. *Akkoord te gaan met het behandelen van de agendapunten die het moderamen heeft aangemerkt als 'dossiers waarop besluiten onontkoombaar nodig zijn';*
2. *Akkoord te gaan met de door het moderamen voorgestelde wijze van decharge verlenen aan deputaatschappen en commissies ten aanzien van (die delen van) de rapporten die niet behandeld zijn en de verantwoordelijkheid van het doorsturen van die delen van de rapporten die niet behandeld zijn bij deputaten vertegenwoordiging te leggen en er daarbij vanuit te gaan dat alle deputaatschappen voortgaan met de uitvoering van de opdrachten die de synode van 2019-2022 hun gaf, voor zover dat op hen van toepassing is;*
3. *Akkoord te gaan met de door het moderamen voorgestelde wijze van beantwoorden van instructies, revisieverzoeken en appels die niet behandeld zijn zoals verwoord door het moderamen dat deze worden doorgeschoven naar een volgende synode tenzij indiener deze terugtrekt of aanpast;*
4. *De vergadering te sluiten in de erkenning dat de synode niet aan haar opdracht naar art. 30 K.O. heeft kunnen voldoen en daarom haar verantwoordelijkheid teruggeeft aan de plaatselijke kerken en om die reden geen roepende kerk aanwijst;*
5. *Het moderamen mandaat te geven om na sluiting van de synode als deputaten*

vertegenwoordiging te handelen in de situatie zoals die ontstaat na sluiting van de synode zo mogelijk door middel van een breed samengestelde commissie (door hen aan te zoeken) eventueel met behulp van mensen die kunnen adviseren met juridische, financiële en proceskundige expertise. Deputaten dan wel deze commissie verantwoordt zich op enig moment aan de kerken. Deze opdracht geldt voor maximaal drie jaar.

Uitleg

Omdat we kunnen voorstellen dat deze besluittekst vragen bij u oproept, willen wij deze graag nader toelichten.

- Besluit 1 spreekt over de dossiers die de synode voor sluiting nog moest behandelen. Over deze dossiers heeft de synode op 4 juni dus besluiten genomen.
- Besluit 2 en 3 hebben betrekking op de rapporten, instructies, revisieverzoeken en appels die de synode niet meer heeft behandeld. Doordat de synode deze twee besluiten genomen heeft kunnen deputaatschappen in de komende periode wel met hun werk doorgaan, ook daar waar hun rapport niet door de synode is behandeld. Ook is er in deze besluiten in voorzien dat instructies, appels, revisieverzoeken en rapporten van commissies niet van tafel verdwijnen, maar op een ordelijke wijze op de tafel van een volgende synode worden gelegd. Daarbij wordt nadrukkelijk gesproken van '*een* volgende synode' en niet van '*de* volgende synode'. Niemand weet namelijk op dit moment hoe en wanneer een volgende synode samenkomt en vanuit welke kerken de afvaardiging naar die synode tot stand komt.
- Besluit 4 brengt onder woorden waarom de synode gesloten is. Dat besluit is immers niet zomaar genomen. In het moderamenrapport waaruit bovenstaande besluiten voortvloeien is daar het volgende over geschreven:
  'Het gegeven dat de synode gesloten wordt terwijl er nog zoveel zaken niet behandeld zijn, laat pijnlijk zien hoe moeilijk de situatie in ons kerkverband is geworden. Een verdere bespreking van welk agendapunt dan ook blijkt onmogelijk nu enerzijds de synode geen weg heeft kunnen wijzen ten aanzien van de toekomst van het kerkverband en de omgang met kerken die afwijken van de synodale besluiten, en anderzijds de kerken die dit betreft, ondanks het appel dat na het besluit van 28 maart jl. de kerken is ingegaan, niet terugkeren binnen de bedding van de synodale besluiten die vast en bondig zijn. Deze moeilijke situatie doet onontkoombaar de vraag rijzen: functioneert artikel 31 K.O. nog wel als de praktijk iets anders laat zien? En wanneer dat ter discussie staat, hoe kan de synode dan nog in lijn met artikel 30 K.O. ('te behandelen wat in de mindere niet kon worden afgedaan, of wat behoort tot de kerken van de meerdere vergadering in het algemeen') leiding geven aan het kerkverband? Ons rest als synode daarom geen andere keus dan in lijn met het besluit van 28 maart jl. de synode te sluiten en de verantwoordelijkheid terug te geven aan de plaatselijke kerken.'

  Wie bovenstaande woorden op zich laat inwerken, proeft de ernst van deze realiteit. Zo ernstig zelfs dat de synode ook besloten heeft geen roepende kerk meer aan te wijzen. Nu de synode is vastgelopen, kan er niet een nieuwe synode worden samengeroepen alsof die 'gewoon' verder zou kunnen gaan waar de huidige synode gebleven is. De verantwoordelijkheid wordt daarom teruggeven aan de plaatselijke kerken. Zij zullen nu moeten besluiten hoe zij zich tot de huidige situatie en daarmee tot elkaar verhouden.
- Besluit 5 is genomen met het oog op de situatie na sluiting van de synode. Die situatie is hoogst onzeker. Het is aan de plaatselijke gemeenten om te bepalen hoe zij zich willen vergaderen. De kans is heel reëel dat in dat proces de grote verdeeldheid in onze kerken verder zichtbaar zal worden. Maar ook dan zijn er gezamenlijke verantwoordelijkheden die we als plaatselijke kerken niet uit handen mogen laten vallen. Te denken valt bijvoorbeeld aan

de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), het Landelijk Kerkelijk Bureau, de zorg voor de emerituspredikanten en het gezamenlijke zendingswerk. De synode heeft daarom aan deputaten vertegenwoordiging (het oude moderamen) het mandaat gegeven om in de situatie die ontstaat te handelen waar nodig. Daarbij mogen deputaten vertegenwoordiging gebruik maken van kennis en expertise uit de breedte van de kerken. U mag erop vertrouwen dat we in de uitvoering van deze taak het goede zullen zoeken voor alle 181 plaatselijke kerken. We willen daarbij op een verantwoorde wijze zorgdragen voor de verantwoordelijkheden die wij gezamenlijk hebben en zullen met Gods hulp proberen de schade van de situatie waarin wij als kerken terecht zijn gekomen zo veel als mogelijk is te beperken.

Vragen bij de huidige situatie

Bij het lezen van bovenstaande kan er een veelheid van vragen bovenkomen. Niet elke vraag laat zich in deze brief beantwoorden, maar op een drietal belangrijke vragen zullen we hieronder ingaan.

- Bestaat ons kerkverband nu niet meer?

Het kerkverband van de Christelijke Gereformeerde Kerken bestaat nog steeds. Alle 181 plaatselijke kerken bestaan immers nog. En als de Heere het geeft, zullen die 181 plaatselijke kerken komende zondag allemaal weer hun erediensten beleggen. Die plaatselijke kerken hebben ook nog steeds hun gezamenlijke verantwoordelijkheden: de TUA, de emeritikas, het zendingswerk etc. Maar de vergaderstructuur van het kerkverband blijkt vast te lopen. Omdat de artikelen 30 en 31 van onze kerkorde niet meer functioneren, is het aan de plaatselijke kerken om te bepalen hoe zij zich tot de huidige situatie verhouden. Willen zij zich opnieuw in synodaal verband vergaderen? Hoe dan? En met welke andere gemeenten dan? Die gewichtige vragen liggen nu op de tafel van de plaatselijke kerken.

- Wat betekent dit voor ons als plaatselijke gemeente en kerkenraad?

De synode heeft de verantwoordelijkheid die u als deel van het kerkverband bij de synode hebt neergelegd, bij u teruggelegd. Dat is een verantwoordelijkheid die u wellicht als een zwaar gewicht op uw schouders voelt drukken. Als kerkenraad bent u geroepen de gemeente in biddend opzien tot de Heere een weg te wijzen in de huidige onzekere situatie en een antwoord te geven op de vraag: ‘Hoe verhoudt u zich tot de huidige situatie in ons kerkverband?’ Dat is een vraag die door verschillende gemeenten verschillend zal worden beantwoord. Het is een vraag die helaas ook bínnen gemeenten verschillend kan worden beantwoord. Als deputaten vertegenwoordiging roepen we daarom kerkenraden en gemeenten ertoe op de eenheid binnen de kerkenraad en binnen de gemeente zoveel als mogelijk is te bewaren. Kies als kerkenraad, ondanks onderlinge verscheidenheid, een gezamenlijke lijn en volg als gemeente de lijn die de kerkenraad u wijst.

- Wat zijn onze verantwoordelijkheden naar het kerkverband?

Ondanks de verdrietige omstandigheden waarin we verkeren, is het zaak ook te blijven zien op de gezamenlijke verantwoordelijkheden die we als Christelijke Gereformeerde Kerken nog steeds dragen. Die gezamenlijke verantwoordelijkheden hebben ook financiële consequenties. Zendingswerkers, medewerkers van het Landelijk Kerkelijk Bureau, emerituspredikanten etc. mogen niet tussen wal en schip raken. Ook als in de komende tijd zou blijken dat de Christelijke Gereformeerde Kerken in hun huidige samenstelling niet in één verband verder kunnen, zullen we als kerken die gezamenlijke verantwoordelijkheden

moeten blijven dragen. De begroting die door de huidige synode is vastgesteld geldt in ieder geval tot en met 2027. Van alle 181 kerken mag daarom worden verwacht dat de financiële verplichtingen worden nagekomen. Gelukkig ontvangen we de signalen dat dit besef er ook kerkbreed is.

Tot slot

De huidige situatie vervult ons allen met zorg, met spanning, met verdriet en met pijn. Tegenover de Heere passen hier ook gevoelens bij van schuld en schaamte. Juist waar dat laatste wordt ingeleefd, kan dat ons behoeden voor gevoelens van boosheid en wrok die in de huidige situatie eveneens gemakkelijk naar boven kunnen komen. Bij alle (gewetens)nood die aan beide zijden en in het midden van ons kerkverband wordt ervaren, behoede de Heere ons ervoor dat we tot een houding vervallen waarin de ander voor ons een vijand wordt die we tot het bittere eind willen bevechten. Als blijkt dat het water te diep is om gezamenlijk verder te kunnen, dan geve de Heere ons allen de wijsheid om te doen wat mogelijk is om verdere schade voor mensenzielen en de eer van Zijn Naam te voorkomen. De Heere zij ons allen genadig.

Met hartelijke broedergroet,
deputaten vertegenwoordiging

Bijlage 5: brief deputaten aan kerken 15 september 2025

Aan: de kerkenraden van de Christelijke Gereformeerde Kerken

Leerdam, 15 september 2025

Betreft: besluiten deputaten vertegenwoordiging

Eerwaarde en weleerwaarde broeders,

Opnieuw richten we ons als deputaten vertegenwoordiging tot u. Zoals u bekend is, heeft de generale synode van Rijnsburg/Nunspeet besloten om geen roepende kerk aan te wijzen. De synode heeft dit ingrijpende besluit niet zomaar genomen. Dat is gedaan omdat er naar het oordeel van de synode, na het intrekken ter synode van het interim-model en het ontbreken van voldoende draagvlak voor het zogenoemde A/B-model, geen ander gezamenlijk toekomstperspectief meer is om zonder meer gezamenlijk verder te gaan. Bovendien vond de oproep om zich te houden aan genomen synodebesluiten geen gehoor. De synode vond dat er in deze crisissituatie niet zomaar een volgende synode kan worden samengeroepen die verder gaat alsof er niets gebeurd is. De synode heeft daaraan de consequentie verbonden dat er daarom ook geen roepende kerk kon worden aangewezen.

De kerkenraad van Broeksterwoude-Petrus heeft bij deputaten vertegenwoordiging voorwaardelijk revisie aangevraagd van dit besluit. Enkele andere gemeenten hebben zich bij dit revisieverzoek aangesloten. De kerkenraad heeft het verzoek gedaan hierover in overleg te treden met mr. Bügel als zijn woordvoerder en een vertegenwoordiging van de kerkenraad.
Toen wij als deputaten vertegenwoordiging dit bericht op 25 juni ontvingen, hebben wij zo snel mogelijk een extra vergadering belegd. Op deze vergadering hebben wij de conclusie getrokken dat we bij het beoordelen van dit verzoek kennis van buiten het deputaatschap nodig hebben. Wij hebben daarom enkele experts om advies gevraagd en de kerkenraad van Broeksterwoude-Petrus van deze stap in kennis gesteld. Omdat inmiddels de vakantieperiode was begonnen, hebben wij daarbij aangegeven dat we na de vakantieperiode met een inhoudelijke reactie zouden komen.

Voordat de vakantieperiode voorbij was, bleek er al een kort geding aangespannen te zijn door de raadsman van Broeksterwoude, advocaat mr. J.R. Bügel. Dat er door Broeksterwoude-Petrus voor gekozen is de gang naar de burgerlijke rechter te maken, betreuren we als deputaten vertegenwoordiging zeer. Daarbij hechten wij eraan te benadrukken dat, in tegenstelling tot de suggestie die in een eerdere brief door Broeksterwoude-Petrus is gedaan, deputaten vertegenwoordiging deze zaak níét met de pers hebben gedeeld.

Nu door anderen de gang naar de burgerlijke rechter is gemaakt, hebben wij als deputaten onszelf de vraag gesteld hoe we ons hiertoe hebben te verhouden. Is het wijs om vanwege de dreiging van het kort geding toch zelf als deputaten, ofwel de inmiddels gesloten synode weer samen te roepen, ofwel zelf een roepende kerk aan te wijzen? Een voorstel in die laatste richting

is door verschillende experts gedaan. Tegelijk gaven die experts echter aan dat we daar strikt genomen niet het mandaat toe hebben. Om bij voorbaat als deputaten een besluit te nemen dat in strijd is met de besluitvorming van de afgesloten synode leek ons niet juist. We hebben daarom besloten dit niet te doen, maar in plaats daarvan het kort geding af te wachten.

De zitting in kort geding heeft inmiddels plaatsgevonden. Tijdens de zitting heeft de voorzieningenrechter nog geen uitspraak gedaan. Wel heeft hij een 'advies' gegeven, namelijk om toch alsnog een roepende kerk aan te wijzen. Daarbij heeft hij aangegeven: "Dit huwelijk lijkt ten einde te zijn na 150 jaar. Voorkom dat een echtscheiding een vechtscheiding wordt. Regel dat samen."
Die laatste woorden willen we van harte onderstrepen. De scheur in ons kerkverband is inmiddels duidelijk zichtbaar geworden. Laten we die realiteit onder ogen zien en daarbij voorkomen dat de scheur die getrokken is, met strijd en processen gepaard gaat.
Ook tot het eerste deel van het advies van de rechter hebben we ons te verhouden. Nu is het nog altijd niet ons mandaat om de reeds gesloten synode samen te roepen of een roepende kerk aan te wijzen. Maar juist omdat we willen voorkomen dat de scheur die zich voltrekt met strijd gepaard gaat, willen we dat het huidige juridische gevecht zo snel mogelijk stopt. Van de beide opties – de reeds gesloten synode opnieuw samenroepen of zelf een roepende kerk aanwijzen – lijkt de laatste stap ons qua impact het kleinst.

Dit alles in overweging genomen, hebben we als deputaten het volgende standpunt ingenomen:

I. Om te voorkomen dat de zaak rond het al dan niet aanwijzen van een roepende kerk tot verdergaande juridisering leidt en zo ook de Naam van de Heere wordt onteerd, hebben deputaten vertegenwoordiging van de kerken het standpunt ingenomen om, gehoord het 'advies' van de rechter tijdens het kort geding dat diende op 25 augustus 2025, de kerk van Hoogeveen aan te wijzen als roepende kerk voor een volgende synode.

II. Vier van de vijf deputaten vertegenwoordiging, te weten de predikanten Buijs, Fokkema, Van Gent en Van der Zwan, maken tevens kenbaar dat zij voornemens zijn terug te treden als deputaten en wel om de volgende redenen:

- *a. het door deputaten ingenomen standpunt onder I omtrent de roepende kerk gaat in tegen wat de generale synode op 3 juni 2025 heeft uitgesproken;*
- *b. het behoort naar hun overtuiging niet tot het mandaat van deputaten vertegenwoordiging om een synodebesluit ongedaan te maken;*
- *c. uitsluitend om verdere rechtsstrijd te voorkomen hebben zij zich hiertoe echter desondanks genoodzaakt gevoeld;*
- *d. voor de beleving van deze deputaten is hun geloofwaardigheid op dit punt in het geding.*

Deputaten willen dit ingrijpende standpunt graag nader toelichten.

Deputaten vertegenwoordiging hebben het standpunt onder I aan de kerkenraad van Broeksterwoude-Petrus overgebracht. Voor alle vijf deputaten geldt dat we naar onze overtuiging niet anders konden handelen en besluiten als hierboven verwoord op het punt van het aanwijzen van een roepende kerk. We benadrukken daarbij dat, ondanks het feit dat we met dit standpunt tegen de besluitvorming van de synode ingaan, de verdere uitspraken van de synode en de onderliggende motivatie daarvan onverkort blijven staan. In dat verband verwijzen we naar een passage uit moderamenrapport 6: *'Deze moeilijke situatie doet onontkoombaar de vraag rijzen:*

functioneert artikel 31 K.O. nog wel als de praktijk iets anders laat zien? En wanneer dat ter discussie staat, hoe kan de synode dan nog in lijn met artikel 30 K.O. ('te behandelen wat in de mindere niet kon worden afgedaan, of wat behoort tot de kerken van de meerdere vergadering in het algemeen') leiding geven aan het kerkverband?' Aan de realiteit van deze passage is niets veranderd. Aan de realiteit van de crisis en de verantwoordelijkheid die in de besluitvorming expliciet aan de plaatselijke kerken is gegeven dus ook niet.

Tegelijk betekent dit standpunt voor 4 van de 5 deputaten een onmogelijke spagaat, die tot uitdrukking komt in het standpunt onder II. Terwijl de synode duidelijk heeft uitgesproken geen roepende kerk aan te wijzen, wordt nu toch verlangd dat te gaan doen. Dat synodebesluit was geen omissie, maar een weloverwogen meerderheidsbesluit. Deputaten achten het nog steeds geheel onkerkelijk dat één kerk hiervoor de synode voor de burgerlijke rechter dagvaardt.
Tegelijk hebben deputaten de woorden van de voorzieningenrechter gehoord die aangeeft dat het huwelijk van de kerken na 150 jaar voorbij is en die oproept de echtscheiding niet nog verder te laten ontaarden in een vechtscheiding. En hoezeer ook het verkeerde forum, delen deputaten deze zienswijze. In die impasse hebben wij geen andere uitweg gezien dan zelf noodgedwongen de roepende kerk aan te wijzen. Deze stap, die deputaten bereid zijn te zetten, gaat al over de grens heen, maar is minder groot dan het samenroepen van een niet meer bestaande kerkelijke vergadering.

Helaas bleek het door ons ingenomen standpunt voor de kerkenraad van Broeksterwoude-Petrus als eisende partij niet voldoende om het kort geding te beëindigen. Vanuit ons verlangen om verdere juridisering nu juist te voorkomen betreuren we ook dat ten zeerste. Het betekent dat ons voorstel is afgewezen en we nu de uitkomst van het kort geding hebben af te wachten waarbij de rechter alle aangevoerde argumenten heeft af te wegen. Zoals aangegeven is een viertal deputaten voornemens terug te treden. Zij willen echter hangende het kort geding niet ontijdig hun posten verlaten.

Tot slot. Welke plaats een ieder van ons in het kerkverband ook inneemt, de huidige situatie vervult een ieder met verdriet en zorg. Graag doen we op u allen het dringende appel om bij alles wat er nu speelt elke vorm van strijd en verbittering te vermijden. Het is ons hartelijk gebed dat de Heere alle 181 gemeenten van ons kerkverband Zijn genade blijvend zal bewijzen. Laten wij allen elkaar in onze gebeden aan Hem opdragen.

Met broederlijke groet,
deputaten vertegenwoordiging

Bijlage 6: brief deputaten aan kerken 26 september 2025

Aan: alle kerkenraden en (emeritus)predikanten van de Christelijke Gereformeerde Kerken

Betreft: besluit deputaten vertegenwoordiging

In een eerder schrijven van ons bent u op de hoogte gebracht van een kort geding dat aangespannen is door de kerkenraad van Broeksterwoude-Petrus. Inmiddels heeft de rechter vonnis gewezen. De rechter heeft aangegeven dat de generale synode een roepende kerk had moeten aanwijzen. De rechter kan ermee instemmen dat dit nu door deputaten vertegenwoordiging gebeurt. Daarom heeft hij de eis van de kerkenraad van Broeksterwoude-Petrus om met dit doel de gesloten generale synode te heropenen, afgewezen. Deputaten Vertegenwoordiging bevestigen hun standpunt in hun brief van 15 september jl. en hebben besloten dat zij, om verdere juridisering te voorkomen, de kerk van Hoogeveen aanwijzen als roepende kerk voor een volgende synode.

Dat betekent conform ons vorige schrijven dat vier van de vijf deputaten aftreden per 2 oktober 2025, omdat zij zich klem voelen zitten tussen enerzijds het besluit van de generale synode om geen roepende kerk aan te wijzen en anderzijds het advies dat de rechter gaf – een advies dat inmiddels een officieel vonnis is geworden. Dat geldt voor ds. P.D.J. Buijs, ds. W.J. van Gent, ds. A.D. Fokkema en ds. A. van der Zwan. Alleen ds. J. Oosterbroek treedt niet af; hij vormt vanaf nu het aanspreekpunt voor het deputaatschap vertegenwoordiging.

Gedurende de komende twee weken zullen nu eerst de vacatures in het deputaatschap vertegenwoordiging worden ingevuld.

Met broederlijke groet, namens deputaten,

Ds. A.D. Fokkema

Bijlage 7: brief deputaten aan kerken 21 oktober 2025

Aan: alle kerkenraden, (emeritus)predikanten en deputaatschappen van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland

Ruinerwold, 21 oktober 2025 Weleerwaarde

en eerwaarde broeders,

Door middel van dit schrijven wil ik u laten weten dat in de ontstane vacatures binnen het deputaatschap vertegenwoordiging van de kerken de broeders A.S. Bil (Leiden), ds. J. Nutma (Drachten) en ds. J.G. Schenau (Goes) benoemd zijn.
Ds. Schenau zal als woordvoerder van het deputaatschap optreden.

Met deze versterking hoop ik onder de zegen van de Heere uitvoer te kunnen geven aan de gestelde taken van dit deputaatschap.

In Christus verbonden,

Ds. J. Oosterbroek

Bijlage 8: brief deputaten aan kerken 30 oktober 2025

Betreft: toelichting op de taak en inzet van deputaten vertegenwoordiging van de kerken

Ruinerwold, 30 oktober 2025

Waarde en eerwaarde broeders,

Recent ontving u bericht van ondergetekende over de nieuwe samenstelling van het deputaatschap vertegenwoordiging van onze kerken. Om u een indruk te geven van wat u van ons verwachten kunt, brengen wij het hiernavolgende onder uw aandacht.

Uitgangspunt

Het deputaatschap vertegenwoordiging van de kerken functioneert ingevolge artikel 50 van de kerkorde, volgens de regeling in bijlage I.33. Deputaten vertegenwoordiging willen dienstbaar zijn aan alle 181 Christelijke Gereformeerde kerken, waarbij zij ervan uitgaan dat het verband tussen deze kerken nog altijd bestaat en samenkomt in de tot nu toe geldende presbyteriaal-synodale organisatiestructuur. Deputaten willen de kerken onverminderd dienen en voorgaan in gehoorzaamheid aan de Schrift en de gereformeerde belijdenis, volgens de kerkorde, genomen synodebesluiten voor vast en bondig houdend, tenzij deze onder revisie liggen.

Taak

Op zichzelf genomen is de taak van het deputaatschap beperkt: ‘De leden van het moderamen zullen na sluiting van de synode als haar deputaten de kerk vertegenwoordigen of doen vertegenwoordigen in gevallen die niet behoren tot de competentie van andere deputaatschappen’ (artikel 50 kerkorde, sub 10). Naar onze mening vraagt de bijzondere situatie in het kerkverband om een nadere omschrijving, uitwerking en toespitsing van de taak van het deputaatschap, binnen de kaders van kerkorde. Hieronder enkele bijzondere aandachtsvelden:

1. Ondersteuning van de roepende kerk Hoogeveen bij de voorbereiding van de generale synode van Hoogeveen.
2. Advisering (desgevraagd) van plaatselijke kerken, kerkelijke vergaderingen en deputaatschappen met het oog op de huidige situatie in het kerkverband (in samenwerking met deputaten kerkorde en kerkrecht).
3. Broederlijk gesprek met de kerkenraad van Rijnsburg, of de commissie, die – uitgaande van het op 3 oktober gehouden en op 29 november te houden (vervolg)convent – namens de kerken die daar samenkomen, gesprekken voert.
4. Informerend en oriënterend gesprek met de moderamina van andere kerken, te denken valt aan PKN, GB, HHK, NGK (in samenwerking met deputaten eenheid).
5. In kaart brengen welke financiële consequenties de situatie in het kerkverband nu al heeft (in samenwerking met deputaten financiële zaken).
6. Het doordenken van vaak genoemde scenario’s voor de toekomst van het kerkverband.

Toekomst

De toekomst van het kerkverband is in Gods handen. Voor zover onze verantwoordelijkheid strekt, kan daarover op een generale synode kerkbreed gesproken worden. De situatie in het kerkverband vraagt erom dat de volgende synode dat ook richtinggevend doet. Om die reden zullen wij, om de kerken te dienen, in het licht van wat Schrift en belijdenis leren aangaande de kerk, vaak genoemde scenario’s als voortbestaan, ontvlechting (A en B-model), ontbinding

kerkverband en nog andere (?) doordenken. Bij elk scenario zal dan ook de mogelijkheid onderzocht moeten worden over het tot nu toe gezamenlijk gedragen werk en de gedeelde materiële goederen. Ook moeten bij elk scenario de consequenties voor plaatselijke kerken in beeld komen van een alsnog ordelijk willen uittreden uit het kerkverband, in de een of andere richting. Uiteraard kunnen in de kerken zelf gedachten leven over het 'hoe nu verder'. Wij hopen daar op. Die gedachten kunnen het beste via instructies aan de orde worden gesteld, maar ook deputaten vertegenwoordiging staan er graag voor open.

Wij beseffen dat er onder een deel van predikanten en kerkenraden terughoudendheid leeft ten aanzien van de komende generale synode van Hoogeveen. Bij deputaten vertegenwoordiging leeft de overtuiging dat deze synode Deo volente legitiem wordt samengeroepen, maar zij sluiten hun ogen niet voor de realiteit dat in een deel van de kerken de vraag klinkt of deelname nog zin heeft, of besluiten nog geloofwaardig of zelfs wettig zijn, en of de bestaande structuren sowieso nog wel het juiste middel vormen om tot gehoorzaamheid aan Christus te komen en erbij te blijven. Toch menen wij dat juist nu aanwezigheid en inbreng uit de breedte van de CGK van groot belang is. Daarom willen wij de kerken oproepen om, ook bij zorg en teleurstelling, hun verantwoordelijkheid niet los te laten, maar via de kerkelijke weg te spreken en te blijven handelen, zoals gewezen door deputaten kerkorde en kerkrecht in hun notitie 'Kerkrechtelijke lijnen rond het kerkverband'. Alleen zo kan helder worden welke route de kerken gezamenlijk nog kunnen gaan, en welke niet meer. Het gaat daarbij niet om vertrouwen in structuren, maar om trouw aan de roeping die wij als ambtsdragers in de kerk van Christus hebben ontvangen: Zijn kerk te dienen in eerbied, liefde en recht.

Ondersteuning

Het deputaatschap behoudt zich het (overigens door de laatste synode verleende) recht voor om zich op zijn beurt te laten ondersteunen door externe deskundigen op het gebied van bestuurlijke organisatie, kerkelijk en civiel recht en financiën.

Tot slot

Wij hebben onze taak aanvaard als een roeping van de Heere, zij het met bezwaard gemoed. Zou het in de huidige omstandigheden van verscheurdheid en gebrokenheid anders kunnen? Wij voelen ons beschaamd, allereerst tegenover de Heere, maar ook tegenover buitenstaanders, en beschroomd te midden van de kerken. Desondanks is ons oog op Hem, die zelf beloofd heeft dat Zijn kerk er zal zijn tot het einde van de wereld, en dat zij gezegend worden die het goede voor Zijn kerk en Koninkrijk zullen zoeken. Wij willen U vragen daar met ons om te bidden, met het oog op onze, maar ook uw eigen inzet. Opdat het door Zijn genade nog mogelijk zal zijn de Heere zelfs te dienen met vreugde.

Met broederlijke groet,
namens het deputaatschap vertegenwoordiging van de kerken,

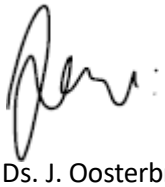

Ds. J. Oosterbroek

Bijlage 9: brief deputaten aan kerken 21 november 2025

Ruinerwold, 21 november 2025

Weleerwaarde en eerwaarde broeders,

Als kerken verkeren we in verwarrende tijden. Er is veel onzekerheid over de toekomst van ons kerkverband. In sommige kerken lijkt men in rust te kunnen afwachten, terwijl elders druk wordt ervaren om nu keuzes te maken. Dit geeft spanning binnen kerkenraden en gemeenten. Ook zien we initiatieven op de flanken van ons verband die de verdeeldheid bevestigen of verdiepen en onomkeerbare processen in gang kunnen zetten. Dit alles vervult deputaten met zorg, maar ook met het verlangen de eenheid te dienen. De Heere roept ons op één te zijn in Hem en ons te beijveren de eenheid te bewaren waar en zo lang dat kan. Zonder te ontkennen dat het nodig is zonde en dwaling eerlijk onder ogen te zien en te weerstaan.

Deputaten blijven overtuigd dat de generale synode van Hoogeveen de aangewezen gelegenheid is om de situatie opnieuw te bezien. In de weg van de kerkorde kunnen daar besluiten worden genomen over de toekomst van ons kerkverband. Het is ons gebed dat alle 181 Christelijke Gereformeerde kerken daar vertegenwoordigd zullen zijn.

We begrijpen de vragen die hierover leven en geven hieronder enkele antwoorden.

1. *Wanneer zal de synode plaatsvinden?*

Normaal gesproken zou de synode DV in juni 2027 openen. Enkele classes hebben intussen instructies aangenomen om vervroegd een synode bijeen te roepen. Volgens de kerkorde (art. 50) kan dit inderdaad. Twee particuliere synoden kunnen daartoe een verzoek indienen, waarna de roepende kerk – met toestemming van haar particuliere synode - een datum vaststelt. Daarbij moet rekening worden gehouden met de nodige voorbereidingstijd en het traject van het kiezen van afvaardigingen, wat in de huidige situatie niet eenvoudig is.

2. *Wat zal de agenda zijn?*

De kerken stellen zelf de agenda samen door instructies in te dienen via de classis. Deputaatschappen zullen verantwoording afleggen en dossiers van de vorige synode die nog niet besproken zijn keren terug. Daarvan is bij de sluiting gezegd dat die op een volgende synode aan de orde zouden moeten komen. Ook kunnen revisieverzoeken of bezwaren aan de orde komen. Hoe dit alles zich principieel en agenda-technisch verhoudt tot de fundamentele moeite in ons kerkverband, is aan de vergadering van de synode, al denken deputaten hier in dienstbaarheid alvast over na.

3. *Als onverhoopt een deel van de kerken zich niet laat vertegenwoordigen op de synode van Hoogeveen, zal dat dan invloed hebben op de besluitvorming?*

Afgevaardigden dienen het geheel van de kerken, ook van kerken die niet vertegenwoordigd zijn. Aan het begin van elke synode betuigen alle afgevaardigden instemming met de gereformeerde belijdenis. Zij zijn gebonden aan Schrift en belijdenis en aan de kerkorde.
Besluiten worden voor vast en bondig gehouden als er geen revisie tegen het besluit wordt

ingesteld of de weg van revisie tot het einde toe gelopen is. Dit laatste geldt voor de besluiten over homoseksuele relaties en vrouw en ambt. Dat er afgevaardigden kunnen zijn van kerkenraden die afwijken van synodale besluiten, is een complicerende factor, die tot op de synode de ernstige moeite van ons kerkverband zichtbaar maakt. Deze moet zorgvuldig besproken worden, maar maakt bestaande besluiten niet ongeldig.

4. Hebben deputaten al gesproken met de regiegroep van het convent?

We hebben laten weten dat we de regiegroep graag in december ontmoeten. Zo kunnen we elkaar spreken in de werkelijkheid die na het vervolgconvent van 29 november zichtbaar wordt en hebben deputaten in nieuwe samenstelling gelegenheid om zich in te werken.

5. Hoe om te gaan met kerken die geen toekomst meer zien binnen het verband?

Deputaten beseffen dat deze realiteit bestaat en beleven dat met verdriet en respect. Tegelijk dringen wij erop aan dat ook bij een eventueel verlaten van het kerkverband de kerkordelijke weg wordt gevolgd. Dit is niet slechts een formele regel, maar een manier om recht te doen en de eenheid, waar mogelijk, te bewaren.

De route van Hoogeveen is niet eenvoudig en vraagt mogelijk meer geduld en volharding dan andere routes. Toch vragen wij kerkenraden zich erop te bezinnen of deze moeilijker weg niet het meest spoort met wat Schrift en belijdenis leren over de kerk en wat we in onze kerkorde zijn overeengekomen. Geduld met elkaar als kerken maar ook binnen plaatselijke gemeenten. Dit vraagt een geest van ontzag en ootmoed, rust in onze gedachten, traagheid in onze oordelen, en voorzichtigheid in onze woorden. Dat hebben wij allemaal niet van onszelf. Maar herkennen we daarin niet de vrucht van de Geest, die het uit de Heere Jezus neemt en het Zijn gelovigen geeft? En hoeveel geduld heeft Hij niet met ons?

Wat ons bemoedigt en gaande houdt is de gelovige wetenschap dat Christus Zijn kerk niet loslaat- ook niet wanneer wij elkaar soms nauwelijks meer kunnen verstaan. We vertrouwen dat Hij ons leidt op een weg waarop waarheid en liefde samen kunnen gaan. Daarom vroeg Hij Zijn Vader immers zelf, in Zijn ontroerende gebed om de eenheid van de Zijnen.

Verbonden in Hem, wensen wij u kracht en wijsheid toe bij al uw werk.

Met broederlijke groet,
namens het deputaatschap vertegenwoordiging van de kerken,

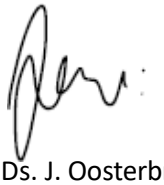

Ds. J. Oosterbroek

Bijlage 10: brief deputaten aan kerken 11 december 2025

Aan de kerkenraden van de
Christelijke Gereformeerde
Kerken in Nederland

ter kennisname aan
(emeriti)predikanten,
deputaatschappen en
commissies van de generale
synode

Ruinerwold, 11 december 2025

Weleerwaarde en eerwaarde broeders,

Opnieuw richten deputaten vertegenwoordiging zich tot uw vergadering. In de pers is een reactie van deputaten aangekondigd op de uitkomst van het convent te Veenendaal, gehouden op 29 november jl. Deputaten, die om redenen van zorgvuldigheid liever niet op persberichten afgaan, hebben de brief ontvangen die op 2 december aan de kerken, die daar vertegenwoordigd waren, is toegestuurd. In de afgelopen weken hebben deputaten zich op de uitkomst bezonnen. Het lijkt hun niet passend via de pers te reageren, zonder voorafgaand de kerkenraden direct van hun reactie op de hoogte te brengen.

Deputaten hebben kennisgenomen van het besluit om op DV 21 maart 2026 een ‘algemene vergadering’ te houden. Daar zal (voortgaand) gesproken worden over een ‘hernieuwd kerkelijk samenleven’, en een classicale herindeling die daaraan dienstbaar moet zijn. Er zal dan ook een commissie worden benoemd ‘die in gesprek gaat met dat deel van onze kerken dat zich niet aan de genoemde vierslag wil blijven binden, of zich wel aan die vierslag gebonden weet, maar om bepaalde redenen het initiatief van Rijnsburg niet wil of kan steunen’. Doel van dat gesprek zou dan moeten zijn ‘een doordenking of, en zo ja, hoe allerlei gezamenlijke activiteiten kunnen worden voortgezet of afgewikkeld’.

De regiegroep, die het convent voorbereidde, begint met nadrukkelijk uit te spreken, dat er op 29 november géén kerkscheuring heeft plaatsgevonden. Men beroept zich daarbij op het besluit waarmee de synode van 2024-2025 voortijdig werd gesloten. Er werd geen roepende kerk voor een volgende synode aangewezen, en de plaatselijke kerken zouden nu zelf weer de verantwoordelijkheid hebben om het kerkelijke samenleven vorm te geven.

Deputaten vertegenwoordiging ervaren hierbij ten minste verlegenheid, verdriet en ook verwarring. Zij willen zich hoeden voor het gebruik van grote woorden. Zij willen aannemen dat het niet de bedoeling is het kerkverband te scheuren, zich af te scheiden, of welke typering van definitiviteit men ook zou willen kiezen. Tegelijk hebben deputaten weinig verweer, als anderen stellen dat er met het initiatief tot een hernieuwd synodaal samenleven wel degelijk van een scheuring sprake is en van het ontstaan van een nieuw kerkverband. Zij zelf zien hoe dan ook de scheur zich de facto steeds duidelijker voltrekken. Ook in het schrijven van de regiegroep zelf lijkt er weinig méér ruimte over te blijven dan voor een gesprek over ‘of, en zo ja, hoe allerlei gezamenlijke activiteiten kunnen worden voortgezet of afgewikkeld’.

Nu is zo'n gesprek ook voor deputaten zeker verkieslijker dan een 'vechtscheiding' die men zegt te willen voorkomen. Deputaten zullen zelf overigens nooit over het al of niet voorzetten van gezamenlijke activiteiten kunnen besluiten. Die bevoegdheid komt echt alleen de synode toe. Maar deputaten willen niet verhelen dat zij er sowieso naar verlangen de regiegroep primair te ontmoeten in het licht van wat Schrift en belijdenis leren over de kerk van Christus. Of wij ons op grond daarvan niet geroepen mogen, of zelfs moeten weten elkaar vast te houden. Misschien niet op dezelfde manier als waarop we dat nu toe deden, maar toch. Wie hieruit wil afleiden dat deputaten niet direct toe zijn aan het voorkomen van een vechtscheiding, heeft gelijk. Zij hebben grote moeite zich neer te leggen bij de échtscheiding, en te moeten werken aan de voorkoming van een vechtscheiding, zonder dat de echtscheiding officieel uitgesproken is. En dat niet op formele gronden, de verbondenheid aan de kerken die zich rond Rijnsburg verzamelen, is ons daarvoor eenvoudigweg te diep. Het geeft deputaten dan nog hoop, dat ook de regiegroep zelf blijkbaar moeite heeft met het uitspreken van de echtscheiding.

Zoals het deputaten ook goed doet dat de brief van de regiegroep spreekt van 'pijn, verlegenheid en schaamte' en van 'momenten van verootmoediging en schulderkenning' op het convent. Deputaten legden in hun vorige brief aan de kerken eenzelfde geesteshouding aan de dag. En dat in hun dienstbaarheid aan het geheel van de kerken, waar geen deel zich aan schuld voor de Heere en elkaar kan onttrekken. Op de andere flank is er immers sprake van een voortgaan in het afwijken van synodebesluiten en van onomkeerbare ontwikkelingen die de scheur de facto verdiepen. In dezelfde liefdevolle verbondenheid constateren deputaten ook dat met verdriet. Allen moeten wij eerlijk in de spiegel kijken van Paulus vraag: 'Is Christus verdeeld?' Maar zou dat, zo vragen deputaten zich af, niet toch ook een lage grond geven om zich voor het aangezicht van de Heere eerst nog meer in gezamenlijkheid af te vragen, hoe (desnoods óf) het met ons kerkverband verder moet? Recent is publiek de indringende vraag gesteld 'Hoe zal de hemel hierover oordelen?' Deputaten realiseren zich dat die vraag al veel langer gesteld kon worden bij de situatie in onze kerken, maar zij achten die nu zeker niet minder aan de orde.

Kort na de jaarwisseling hopen deputaten en regiegroep elkaar te ontmoeten. Intussen zetten deputaten hun werk voort in het perspectief van de generale synode van Hoogeveen. Dit in de blijvende overtuiging dat dáár de Christelijke Gereformeerde Kerken samenkomen. En dat, kerkordelijk gezien, op die wijze de verantwoordelijkheid van plaatselijke kerken voor het kerkverbandelijk samenleven vorm krijgt.

Deputaten zijn zich ervan bewust dat de wettigheid daarvan wordt betwist, maar zij weten zich gesteund door kerkrechtdeskundigen, en door onze eigen deputaten kerkorde en kerkrecht. Ook is er een advies richting Hoogeveen gegeven door de burgerlijke rechter, dat de inzet van deputaten bevestigt. Om dat advies hebben deputaten niet gevraagd. In het licht van 1 Korinthe 6 zit er ook iets diep beschamends in. Daarom dringen deputaten er bij de kerken op aan, geen nieuwe gang naar de rechter te maken. Overigens begrijpen zij de overweging om dat te doen wel, als plaatselijke kerken ermee te maken krijgen dat voor hen de kerkordelijk geregelde gang richting Hoogeveen wordt belemmerd. Ook daarover bereiken deputaten verontrustende geluiden.

Er zal straks in de reguliere weg via classes en particuliere synode een vertegenwoordiging naar de synode van Hoogeveen gekozen moeten worden. Wij hopen daar later op terug te komen. Wij dringen er nu reeds op aan dat daartoe, ook in classes waar het normale kerkelijk samenleven geheel is vastgelopen, geen blokkades worden opgeworpen waardoor de kerkelijke weg richting Hoogeveen gefrustreerd raakt. Als roepende kerken zichzelf om welke reden dan ook niet in staat achten een classis bijeen te roepen, laten zij hun opdracht dan zo spoedig mogelijk terugleggen bij het moderamen van de laatstgehouden classisvergadering, zodat dat

een andere kerk kan verzoeken de dienst van roepende kerk te verrichten.

De vraag kan ook opkomen of broeders van kerkenraden die zich als deelnemer of waarnemer naar het convent lieten vertegenwoordigen, afgevaardigd kunnen worden naar de generale synode van Hoogeveen. Deputaten hebben die vraag aan deputaten kerkorde en kerkrecht voorgelegd. Het is op zichzelf mogelijk dat ook vanuit deze kerkenraden broeders afgevaardigd worden, zolang zij deel uitmaken van het kerkverband. Deputaten vertegenwoordiging zouden het ook graag zien gebeuren.
Wel is het ingewikkeld als de betreffende kerkenraad de generale synode van Hoogeveen niet als een wettige meerdere vergadering beschouwt. Het lijkt raadzaam dat de classis in een gesprek met deze kerken op dit punt voorafgaand aan de verkiezing duidelijkheid zoekt, en die ter vergadering ook kan geven.

In dezelfde lijn kan de vraag beantwoord worden, hoe plaatselijke kerken invloed kunnen uitoefenen op de agenda van de synode van Hoogeveen. Over die agenda schreven deputaten al iets in hun vorige brief. Ter aanvulling nu dit: aan alle kerkenraden die deel uitmaken van het kerkverband staat het instrument van de instructie ter beschikking, in te dienen bij de classis. Daarin kunnen aan het breder kerkverband vragen worden gesteld, opbouwende suggesties gedaan, enz., wat men maar van belang acht voor het geheel van onze kerken. Artikel 46 van de kerkorde bepaalt wel dat u vooraf moet nagaan of wat u aan de orde wit stellen niet al eerder in synodale besluiten is afgedaan. Maar dat zal de classis dan wel mee bekijken. Als de classis de inhoud van een instructie (eventueel aangepast)
onderschrijft, zendt zij deze door naar de generale synode ter behandeling. Zo'n instructie zou heel
goed gedachten kunnen bevatten over de situatie en toekomst van ons kerkverband.

Intussen hopen deputaten dat u met uw gemeenten straks een gezegend kerstfeest zult kunnen vieren. Wij hopen ook dat uw gemeentelijk leven, als ons daarna het begin van nog weer een nieuw kalenderjaar wordt vergund, een goede voortgang mag hebben. De dingen van het kerkverband, zullen ook in het nieuwe jaar van u aandacht, tijd, en energie vragen. We hopen evenwel dat u zult kunnen blijven beleven dat het hart van het kerkelijke leven klopt in de plaatselijke gemeente. Als u het daar goed hebt, rond de verkondiging van het Woord, laat dat u dan voor mogelijk interne spanning mogen behoeden. Wij voor onszelf zijn - naast ernstig verontrust - ook diep verwonderd over zo veel goeds dat de Heere ons kerkbreed in onze gemeenten nog geeft. Ook dat motiveert ons moed te houden, en bij al onze vergaderingen bidden we dat ook voor U.

Met een hartelijke broedergroet namens deputaten,

Ds. J. Oosterbroek

Bijlage 11: brief deputaten aan kerken 16 februari 2026

Ruinerwold, 16 februari 2026

Weleerwaarde en eerwaarde broeders,

Later deze maand hopen deputaten vertegenwoordiging u een brief te schrijven met een aantal overwegingen over de generale synode van Hoogeveen, die in 2027 zou moeten plaatsvinden.

Met het oog op de voorjaarsclasses van 2026 melden wij u nu vast het volgende: er is intussen van één particuliere synode een verzoek binnengekomen bij de roepende kerk om de synode vervroegd bijeen te roepen. Volgens artikel 50 van de kerkorde kan de roepende kerk daar werk van maken, zodra twee particuliere synoden om een vervroegde generale synode hebben gevraagd. Het is deputaten vertegenwoordiging bekend dat in verschillende classes erover wordt nagedacht om ook hun particuliere synode tot eenzelfde verzoek aan de roepende kerk te bewegen. Het zou dus kunnen dat het tot een vervroegde generale synode komt.

Vanwege de situatie in het kerkverband willen deputaten het streven daarnaar ondersteunen en daartoe de classes verzoeken hun voorjaarsvergadering ‘conditioneel’ te sluiten. Een conditionele sluiting geeft de gelegenheid om de classis in dezelfde samenstelling opnieuw bijeen te roepen, als daar een mogelijke aanleiding voor is. Die aanleiding zou kunnen zijn de verkiezing van een afvaardiging naar de particuliere synode, verderop in het voorjaar. In de kerkelijke weg zou dan naar onze inschatting in de particuliere synoden vóór de zomer van 2026 een afvaardiging naar de generale synode gekozen kunnen worden, om die in het komende najaar te openen.

Met broederlijke groet,
namens het deputaatschap vertegenwoordiging van de kerken,

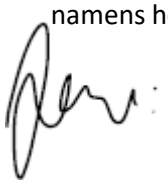

Ds. J. Oosterbroek

Bijlage 12: brief deputaten aan kerken 26 februari 2026

Ruinerwold, 26 februari 2026

Weleerwaarde en eerwaarde broeders,

Deputaten vertegenwoordiging hebben met dankbaarheid deelgenomen aan de bidstond op 7 februari jl. We zijn vanuit Gods Woord samen naar de troon van de Heere geleid. Daar kunnen we ontvangen wat nodig is, eigenlijk het enig nodige: genade, barmhartigheid en hulp. In de gebeden klonken de verootmoediging, verlegenheid én verwachting door waarin deputaten zich bij hun handelen herkennen, en waarin zij willen voortgaan.

Met deze brief willen wij u informeren over een aantal belangrijke zaken. **De hoofdzaak is de kerkelijke weg naar de generale synode van Hoogeveen.** Wij betrekken daarbij ook twee brieven, die de laatste weken aan de kerken zijn verstuurd:

1. de brief van de roepende kerk van Hoogeveen over revisieverzoeken;
2. de brief waarin de regiegroep Rijnsburg een algemene vergadering aankondigt.

Gevolgen van revisieverzoeken

Na de verschijning van het Besluitenboekje 11 december 2025 was er ongeveer een maand gelegenheid om bij de synode revisie aan te vragen. Dat is een mogelijkheid die de kerkorde biedt, en houdt een verzoek in om een besluit van de vorige synode te herzien. Als dat gebeurt, kan dat besluit nog niet in werking treden. Er blijkt revisie te zijn aangevraagd van (onder andere) de besluiten om de synode van 2024 vervroegd te beëindigen, en geen roepende kerk voor een volgende synode aan te wijzen. Over dat laatste sprak de burgerlijke rechter zich al uit. Hij riep de kerken tot hun eigen orde. Dat hield volgens hem in dat een roepende kerk voor een volgende synode had moeten worden aangewezen (artikel 50 van de kerkorde). Er werd alsnog een roepende kerk aangewezen door het deputaatschap vertegenwoordiging. Maar ook de synode zelf zal er zich dus nog over moeten uitspreken of die besluiten wel zo genomen konden worden. Dat heeft ook gevolgen voor het mandaat van deputaten vertegenwoordiging. Dat mandaat was verbreed, juist in verband met die besluiten. Maar daarmee ligt nu ook het mandaat onder revisie. Deputaten moeten dus temeer behoedzaam opereren. Zij kunnen in de huidige situatie informeren, adviseren en suggereren, maar zij moeten de bevoegdheid van kerkelijke vergaderingen respecteren. Deputaten willen ook niet anders.

De kerkelijke weg

De revisieverzoeken hebben ook gevolgen voor de kerken die zich verzamelen rond de ‘regiegroep Rijnsburg’. Deputaten kunnen het tenminste niet anders zien. Er is een algemene vergadering aangekondigd, maar deputaten kennen de agenda daarvan niet. Eerder heeft men wel een duidelijk voornemen geformuleerd: een nieuw (men spreekt zelf van: hersteld) samenkomen in classicale, particulier-synodale en generaal-synodale vergaderingen. In de brief van 9 februari formuleert men: ‘om Deo volente 21 maart 2026 het kerkelijke samenleven weer samen vorm te geven’. Kerken die afwijken van de synodebesluiten over homoseksuele relaties en vrouw en ambt worden daarbij niet toegelaten. Men beroept zich op het feit dat de synode de verantwoordelijkheid heeft teruggelegd bij de plaatselijke kerken. Probleem daarbij is dan wel dat ook dat behoort tot de synodebesluiten waarvan herziening is aangevraagd, en die dus niet in werking zijn getreden. Overigens ligt de verantwoordelijkheid voor het samenleven van kerken na sluiting van een synode altíjd weer bij de plaatselijke kerken. Maar die plaatselijke kerken hebben zich er wel aan verbonden op gezette tijden classicaal met hun genabuurde kerken bijeen te komen (artikel 41 van de kerkorde). Het is alleen al om deze redenen niet mogelijk om enerzijds te willen blijven bij Schrift, belijdenis, kerkorde en synodale besluiten, en anderzijds over te gaan tot een nieuw kerkelijk samenleven in meerdere vergaderingen. Als gevolg wordt gegeven aan het voornemen dat men eerder uitsprak, zou er inderdaad sprake zijn van een afscheiding waarbij een nieuw kerkverband ontstaat. Kerken die daarin meegaan, moeten zich dan ook realiseren dat zij zich buiten het verband van de Christelijke Gereformeerde Kerken bewegen.

Kern: De synode van 2024 besloot tot een voortijdige sluiting, zonder een roepende kerk aan te wijzen voor een volgende synode. De burgerlijke rechter riep de kerken terug tot hun eigen orde, en ook vanuit de kerken zelf is intussen gevraagd deze besluiten te herzien. In een dergelijk geval kunnen aan die besluiten geen rechten worden ontleend. Als tijdens de algemene vergadering op 21 maart door een aantal Christelijke Gereformeerde Kerken wordt besloten tot een eigen vorm van kerkelijk samenleven met eigen kerkelijke vergaderingen, ontstaat daarmee een nieuw kerkverband.

Over agenda en besluitvorming gaat de GS van Hoogeveen

Deputaten vertegenwoordiging benoemen dit verdrietige vooruitzicht overigens liever vanuit een ander perspectief. Ook in het gesprek met de regiegroep dat gaande is, en in een over en weer broederlijk bewogen geest plaatsvindt. Bij deputaten vertegenwoordiging leeft sterk de vraag hoe het Rijnsburgse voornemen zich verhoudt tot wat Schrift en belijdenis leren over de eenheid van de kerk. Want zeker, omwille van de Waarheid kan een kerkscheuring onvermijdelijk blijken. Ook is het waar dat ons kerkelijke leven verscheurd ís. Maar kunnen wij een formeel uiteengaan op dit moment voor de Koning van de kerk verantwoorden? Hebben wij lang en diep genoeg met elkaar erover gesproken of er echt geen sprake meer is van eenheid in belijden? Of het fundament van de kerk onder ons gebroken is? Deputaten zijn ervan overtuigd dat over de kerk zelf even principieel gedacht en gesproken moet worden als over homoseksuele relaties en vrouw en ambt ín de kerk. Deputaten menen dat de generale synode de juiste plaats is om dit gesprek voort te zetten, tot er conclusies kunnen worden getrokken.

Een en andermaal is vanuit 'Rijnsburg' het verlangen verwoord de samenwerking bij zoveel mogelijk gezamenlijke activiteiten te kunnen voortzetten. Denk aan zending, TUA en emeritikas, maar ook andere. Deputaten herkennen dit verlangen, vanwege de diepe verbondenheid met de 'Rijnsburggroep', en het verlangen de schade zo veel mogelijk te beperken. Maar niet dan nadat zij hun diepe zorg hebben geuit bij het voornemen van eigen kerkelijke vergaderingen. Ook achten deputaten het voor een blijvende samenwerking van belang dat Rijnsburg zelf duidelijk maakt welke status het verband van de kerken heeft, die zich verbinden aan de besluiten van de algemene vergadering op D.V. 21 maart. En uiteindelijk gaat dan de generale synode, en zij alleen, over eventuele vormen van blijvende samenwerking. Het is ons bekend dat er in verschillende deputaatschappen al over blijvende samenwerking na een onverhoopte formele breuk wordt gesproken. Vanuit de nog altijd beleefde verbondenheid met elkaar, en de dankbaarheid voor zoveel goeds dat we samen ontvangen, is dat begrijpelijk. Deputaten vertegenwoordiging willen niet in de verantwoordelijkheid van deputaatschappen treden. Toch willen zij aandringen op terughoudendheid in dit opzicht, en op het voornemen eventuele ideeën of voorstellen niet anders te verspreiden dan via hun rapport aan de synode van Hoogeveen.

Kern: Deputaten vertegenwoordiging menen dat, zo breed mogelijk, langer doorgesproken moet worden over de kerk in het licht van Schrift en belijdenis. Daarbij moet de vraag eerlijk onder ogen worden gezien, of het fundament onder ons kerkelijk samenleven is weggevallen. Het verlangen om tot een voortzetting van gezamenlijke activiteiten te komen wordt herkend. Dat vraagt volgens deputaten wel om duidelijkheid over hoe je je als kerken, die die activiteiten samen dragen, tot elkaar verhoudt. Het is aan de generale synode om hierover besluiten te nemen.

De noodzaak om verder door te spreken op de GS van Hoogeveen

Wat de generale synode zelf betreft het volgende. De vrees over de algemene vergadering op 21 maart gaat bij deputaten samen met een herkenning van de ernstige nood in ons kerkverband. Deze heeft een oorzaak en een aanleiding. In de brochure 'Zoek eerst het Koninkrijk' worden daarover zeer behartenswaardige dingen geschreven. Deze brochure is de uitwerking van het rapport van een synodale commissie, die vanuit de breedte van onze kerken was samengesteld. Dat rapport is op de synode van 2019-2022 met brede instemming ontvangen. Als aanleiding voor de verdeeldheid wordt genoemd het afwijken van synodale besluiten, waaronder die over homoseksuele relaties en vrouw&ambt. Als oorzaak wordt

genoemd het onderlinge wantrouwen, dat in decennia in ons kerkverband voort kon woekeren en door kon groeien. Er wordt gesproken van een kerkbrede schuld, die moet leiden tot gezamenlijke verootmoediging en bekering. In dát licht zal op de synode van Hoogeveen ook de vraag aan de orde moeten komen hoe te handelen met kerken die afwijken van synodebesluiten. Dat zal in elk geval moeten naar aanleiding van een rapport van deputaten kerkorde en kerkrecht dat hierover gaat, maar dat op de vorige synode niet meer behandeld is. In de aanloop naar de synode van Hoogeveen willen deputaten de ernst van het afwijken van synodebesluiten nog eens onderstrepen:

- Dit afwijken is aangemerkt als strijdig met artikel 31 K.O.;
- Dit afwijken is aangemerkt als strijdig met de instemming met het verbindingsformulier, dat alle christelijk-gereformeerde ambtsdragers ondertekenen bij hun ambtsaanvaarding;
- Kerken zijn door kerkelijke vergaderingen vermaand, maar dat lijkt zo weinig gedaan te hebben;
- Kerkelijke vergaderingen hebben soms afgezien van vermaan, waar dat volgens synodale besluiten wel plaats had moeten vinden.

Van de kant van kerkenraden die afwijken, wordt wat bij de eerste twee gedachtestreepjes staat, bestreden. Het gevoelen van deze kerkenraden moet op de synode worden gehoord, maar ook beoordeeld.

De oorzaak van de nood (kerkbreed wantrouwen) roept wel de vraag op of het vermaan altijd in de goede geest heeft plaatsgevonden: in liefde, geduldig luisterend, tastend naar begrip, samen zoekend naar de wil van de Heere, overtuigd in het oordeel, biddend voor elkaar en blijvend op elkaar betrokken. Zoals eerder gezegd, de generale synode gaat over haar eigen agenda. Maar deputaten vertegenwoordiging willen doen wat zij kunnen om de nood van het kerkverband als eerste en belangrijkste punt te doen agenderen. Wat de scenario's van de synode betreft, willen deputaten op dit moment niet meer doen dan herhalen wat zij u schreven in hun brief van 30 oktober 2025: *'… voortbestaan, ontvlechting (A en B-model), ontbinding kerkverband en nog andere? Bij elk scenario zal de mogelijkheid onderzocht moeten worden van de voortgang van het tot nu toe gezamenlijk gedragen werk en de gedeelde materiële goederen. Ook moet bij elk scenario rekening worden gehouden met een ordelijke mogelijkheid voor plaatselijke kerken om alsnog uit te treden uit het kerkverband, in de een of andere richting'*. Wij menen grond te hebben om alle kerken op te roepen zich op de synode van Hoogeveen te laten vertegenwoordigen. En in elk geval elkaar niet in de weg te staan bij het samenroepen van classis en particuliere synode met het oog op de generale synode van Hoogeveen.

Kern: Tijdens de synode van Hoogeveen zal diepgaand moeten worden gesproken, en ook geoordeeld, over het afwijken van synodale besluiten binnen onze kerken. De geestelijke kaders voor dat gesprek zijn te vinden in de brochure 'Zoek eerst het Koninkrijk van God'. Daarin wordt in grote ernst over dat afwijken gesproken, maar ook over de dieperliggende oorzaken van de verscheurdheid van ons kerkelijke leven.

De kerkelijke weg naar de GS van Hoogeveen loopt via de classes

Wat de classis betreft leggen wij het volgende aan de kerken voor:

a. Een oproep aan alle kerken om zich met een wettige lastbrief te laten afvaardigen naar de classis. Deze lastbrieven te aanvaarden, óók als er bij een kerkenraad sprake is van een afwijkend beleid. Bij de behandeling van de lastbrieven ten overvloede uit te spreken dat afvaardiging niet betekent dat men afwijkend beleid in een zusterkerk legitimeert, maar dat men dit (onder vermaan) verdraagt totdat de generale synode van Hoogeveen heeft bepaald hoe te handelen met kerkenraden met een afwijkend beleid;
b. Erop aan te dringen dat classiskerken die zich 'om des gewetens wil' niet in staat of bevoegd achten zelf de classis bijeen te roepen, dit zo spoedig mogelijk

kenbaar maken aan de andere classiskerken. Die kunnen dan een regeling treffen, waardoor een andere classiskerk roepende kerk wordt. Deputaten kerkorde en kerkrecht hebben daartoe een conceptregeling beschikbaar;

c. Bij kerkenraden die zich onverhoopt niet laten afvaardigen naar de classis, door de roepende kerk of het beoogd moderamen navraag te laten doen, of zij voornemens zijn zich als deelnemer te verbinden aan de door Rijnsburg voorgenomen herinrichting van het kerkelijke leven. Als dat (nog) niet het geval is, te vragen of broeders uit de betreffende kerken kunnen worden afgevaardigd naar de particuliere en eventueel generale synode. Als dat wel het geval is, kunnen geen broeders uit deze kerkenraden worden afgevaardigd;

d. Als bij de classes de gedachte leeft dat een vervroegde generale synode een goede zaak zou zijn, deze gedachte **zo spoedig mogelijk** kenbaar te maken bij de roepende kerk van de particuliere synode. Dat hoeft niet in de vorm van een instructie, het kan ook in een brief waarin het verzoek wel van argumenten wordt voorzien;

e. Gedachten betreffende de agenda van de synode of de situatie in het kerkverband in het algemeen kunnen wel het beste de vorm krijgen van een instructie. Deze hoeft niet verzonden te worden naar de particuliere synode, maar kan rechtstreeks naar de roepende kerk van de generale synode.

Kortgeleden schreven wij aan de kerken het verzoek eraan bij te dragen dat de komende classisvergaderingen conditioneel gesloten zullen worden. Dat kan een classis doen, als zij weet dat de classis tussentijds **mogelijk** opnieuw bijeen moet komen. Dat kan inderdaad nodig zijn, als de roepende kerk de generale synode vervroegd bijeenroept. Dat is op dit moment nog niet zeker, maar zeker ook niet uitgesloten. Als (naast de particuliere synode van het westen, die het al deed) een tweede particuliere synode om een vervroegde generale synode vraagt, achten deputaten het mogelijk dat de synode van Hoogeveen niet medio 2027 maar in het najaar van 2026 geopend wordt.

Kern: Deputaten dringen erop aan dat de classes en particuliere synoden hun verantwoordelijkheid nemen om te komen tot een afvaardiging naar de generale synode. Eerder al verzochten zij om een conditionele sluiting van de voorjaarsclassis. Het is van groot belang dat onze kerken in Hoogeveen zo breed mogelijk vertegenwoordigd zullen zijn.

Oproep tot eenheid en gebed

Deputaten vertegenwoordiging spreken de hoop uit dat de eenheid in plaatselijke kerken bewaard mag worden. In tal van kerken zal er sprake zijn van een verscheidenheid aan gevoelen. Omdat het over de kerk van Christus gaat, waarin wij uit genade een plaats hebben gekregen, zullen deze dingen al gauw op hartsniveau worden beleefd. Wat is het dan belangrijk om van elkaars pijn te weten, die te erkennen en zo lang te spreken dat we niet alleen onze eigen pijn maar ook die van de ander bij de Heere kunnen brengen.

We scharen ons achter de oproep van deputaten vertegenwoordiging in oude samenstelling om als kerkenraden één lijn te kiezen, en die in eenheid uit te dragen in de gemeente. En ook om er bij de gemeenten op aan te dringen vertrouwen te hebben in de kerkenraad. Van kerkenraden mag worden verwacht dat zij dat vertrouwen ook waard blijken door in grote openheid te werk te gaan, en geen stappen te zetten die de positie van de gemeente in het kerkverband raken, zonder daarover met de gemeente te spreken (artikel 37 K.O., sub 2). Hopelijk krijgen deze dingen met regelmaat een plaats in de gebeden van de gemeente.

Door te wijzen op de blijvende noodzaak van gebed keren we terug naar het begin van onze brief. Laten wij elkaar voortdurend opdragen aan de troon van de genade. Daar is de Koning van de kerk, die ook onze grote Hogepriester is, en onze volmaakte Profeet.

Deputaten verklaren zich opnieuw bereid vragen vanuit plaatselijke kerken te beantwoorden. Richt u zich daartoe vrijmoedig tot de secretaris van het deputaatschap, ds. Oosterbroek. Met dank voor het geduld waarmee u opnieuw een lange brief over de situatie in het kerkverband

moest lezen.

Met broederlijke groet,
namens het deputaatschap vertegenwoordiging van de kerken,

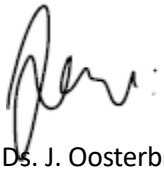

Ds. J. Oosterbroek

Bijlage 13: brief deputaten aan kerken 4 juni 2026

Ruinerwold, 4 juni 2026

Weleerwaarde en eerwaarde broeders,

Zoals u wellicht al vernomen hebt, besloot de kerkenraad van Hoogeveen – met advies en goedkeuring van de particuliere synode van het Noorden – de generale synode van 2027 vervroegd bijeen te roepen. De 'gewichtige redenen' om dat te doen (art. 50 K.O.), zijn aangevoerd vanuit drie particuliere synoden, en kunnen worden samengevat met: de nood van het kerkverband. Met deze brief willen deputaten vertegenwoordiging u op de hoogte brengen van een aantal belangrijke zaken in aanloop naar de naderende generale synode.

Data en agenda

De roepende kerk heeft intussen de eerste data gepubliceerd. Deputaten vertegenwoordiging willen de synode en het te verkiezen moderamen dienen met onderbouwde voorstellen voor de wijze waarop de synode haar arbeid zou kunnen organiseren. In deze brief schetsen wij een mogelijke route die, gezien de uitzonderlijke situatie in de kerken, naar ons inzicht overwogen zou kunnen worden. De generale synode stelt uiteraard zelf haar agenda en werkwijze vast, conform art. 30 K.O. Uitgewerkte voorstellen zullen wij aan de synode zelf aanbieden.

Deo volente zal op maandag 28 september een bidstond plaatsvinden uitgaande van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Hoogeveen. Op 29 september zal dan de generale synode op de gebruikelijke wijze worden geopend, en zal een moderamen worden gekozen. Wat nu anders is, is dat de afgevaardigden na de eerste synodale plichtplegingen niet weer huiswaarts gaan, om zich de eerstvolgende maanden vooral bezig te houden met verschillende dossiers in synodale commissies van onderzoek. Daartoe zouden namelijk alle te behandelen stukken (instructies, deputatenrapporten, etc.) al vóór de zomervakantie beschikbaar moeten zijn, en dat is onmogelijk. Bovendien adviseren deputaten de synode gehoor te geven aan een roep die in de kerken veel wordt gehoord, om op de synode van Hoogeveen prioriteit te geven aan bespreking en besluitvorming ten aanzien van de situatie in de kerken. Dat is tenslotte ook de reden om de synode vervroegd samen te roepen. In verband met de vervroegde generale synode is een spoedige uiterste datum vereist voor het inzenden van de te agenderen stukken. De kerkenraad van de roepende kerk heeft deze datum gesteld op 17 juli a.s., en deputaten verzocht deze datum te melden in hun brief. De kerkenraad realiseert zich dat het niet mogelijk zal blijken álle deputatenrapporten, instructies etc. op die datum binnen te hebben, en zal het te verkiezen moderamen vragen zich daarop te bezinnen. Wel wil de kerkenraad erop aandringen dat op de aangegeven datum de stukken binnen zijn die betrekking hebben op de situatie in het kerkverband, zodat deze beschikbaar zijn als de synode besluit het voorstel van deputaten vertegenwoordiging op dit punt te volgen.

Eerste zittingsweek

Daarom blijven de afgevaardigden in het voorstel van deputaten vertegenwoordiging de hele week van de opening in Hoogeveen om de agenda van de synode vast te stellen, en een proces voor de voortgaande bezinning op de situatie in de kerken overeen te komen. De synode zou in die week kunnen bezien of het wenselijk is een commissie in te stellen die het verdere proces begeleidt.

Tweede zittingsweek

Deze commissie gaat in ons voorstel een tweede plenaire zittingsweek (8 t/m 10 december)

voorbereiden, zowel inhoudelijk als organisatorisch. Ook deze tweede zittingsweek is geheel gewijd aan de situatie in de kerken. Dat kan onder andere aan de hand van een aantal documenten dat al op de synode van 2024 voorlag, maar toen niet behandeld werd. Op enigerlei wijze dienen dan de vragen rond wezen en grenzen van de kerk en verstaan en gezag van de Schriften aan de orde te komen. Het rapport *Zoek eerst het Koninkrijk van* God kan daarbij inhoudelijk en qua geestelijke intentie als startpunt dienen. Dit rapport heeft weliswaar geen kerkelijke status, maar is op de synode van 2019-2022 met grote instemming ontvangen. Ook is toen besloten het aan de kerken ter bespreking en overweging aan te bieden. Vanuit de bezinning zou de synode dan voorlopige conclusies moeten trekken, met een toepassing op de huidige situatie in onze kerken, mogelijk in verschillende richtingen. In hun eerste brief aan u (d.d. 30 oktober 2025) suggereerden deputaten er al een aantal, variërend tussen aanpassing van de presbyteriaal-synodale vorm van kerk-zijn tot ontbinding van het kerkverband.
Volgens deputaten zou de synode er goed aan doen na deze tweede zittingsweek ook het gesprek te zoeken met vertegenwoordigers van de kerken die zich op initiatief van de kerkenraad van Rijnsburg hebben georganiseerd en uitgesproken.

Derde zittingsweek

Voorafgaand aan een derde zittingsweek zou, uitgaande van de voorlopige conclusies, de synode een consultatieronde kunnen houden in de kerken, mogelijk per particuliere synode. In de derde zittingsweek (onder voorbehoud op 16 t/m 19 maart 2027) kan de commissie kerkverband rapporteren vanuit de consultatieronde en de voortzetting van de bezinning organiseren. Op basis van voorstellen vanuit de synode zou de synode dan tot besluitvorming moeten komen over de situatie in het kerkverband. En ook over de agenda van het vervolg van de synode.

Vierde zittingsweek

Zolang het kerkverband van de Christelijke Gereformeerde Kerken bestaat, is de generale synode gehouden te behandelen ‘wat in de mindere [vergaderingen] niet kon worden afgedaan, of wat behoort tot de kerken van de meerdere vergadering in het algemeen (artikel 30 K.O.). Daarom dient er het perspectief te zijn van een vierde en mogelijk vijfde zittingsweek, waarin instructies, revisieverzoeken, deputatenrapporten etc. behandeld kunnen worden. Deputaten hebben de roepende kerk geadviseerd voor deze vergaderweken evenwel nog geen data te stellen. Het is namelijk niet ondenkbaar dat plaatselijke kerken en ook afgevaardigden na de besluiten van de derde zittingsweek behoefte hebben om die besluiten te verwerken en daar voor zichzelf consequenties aan te verbinden. Het is ook mogelijk dat de synode het raadzaam acht na besluitvorming in de derde week een nieuwe consultatieronde langs de kerken te maken. Als de synode kan overgaan tot de behandeling van deputatenrapporten etc., moet die behandeling degelijk kunnen worden voorbereid. Ook dat vraagt tijd.

Samenstelling

Het lijkt ons van groot belang dat de afvaardiging naar de generale synode vanuit de kerken zo breed mogelijk zal zijn. Wij doen dan ook een beroep op alle ambtsdragers, die daartoe in de gelegenheid zijn, zich beschikbaar te houden om ofwel als primus, of als secundus afgevaardigd te worden. Zie voor de wettigheid van de vergadering: bijlage 1. Deputaten gaan ervan uit dat kerken die zich als ‘deelnemer’ aan het Rijnsburg-initiatief hebben verbonden, geen afgevaardigden naar de generale synode zullen zenden, aangezien zij zich organiseren richting een eigen synodale structuur en in hun publicaties de legitimiteit van de generale synode van Hoogeveen ontkennen. De beoordeling van hun kerkelijke positie is in eerste instantie aan de classis en in laatste instantie aan de generale synode. Het spijt deputaten diep, dat naar verwachting op broeders uit de 33 kerken van de Rijnsburggroep geen beroep meer kan worden gedaan. Zij zullen node worden gemist. Deputaten zouden erop aan willen dringen dat de synode, ook bij hun verstek, vanwege de diepe verbondenheid die er ook met deze kerken is, met hen

rekening zal houden. Zie verder over de samenstelling bijlage 2.

Eenheid in de gemeente

Er bereiken deputaten signalen van toenemende spanning, of zelfs splitsing in plaatselijke gemeenten. Zonder de plaatselijke omstandigheden te kennen, vervullen deze signalen deputaten met grote bewogenheid. In al hun vergaderingen bidden zij voor de plaatselijke kerken. Dat er de eenheid bewaard mag worden. Dat is altijd een genadegeschenk van God, maar het vraagt ook onze inzet.

Samenbinding

Laat in de prediking de volheid van God in Christus en door de Geest worden uitgestald. Dat bindt samen! Investeer in de gemeenschap, waarin het steeds moeilijker wordt elkaar los te laten. Richt u als gemeente ook op hen die buiten staan, dat helpt om door wat 'binnen' speelt niet geheel bevangen en verlamd te raken. Verheug u in het goede dat God, ondanks de grote nood en onze schuld, toch geeft. In veel gemeenten doen deze weken jonge mensen in het openbaar belijdenis van hun geloof. De Geest werkt. Godlof!

Eensgezinde leiding

Laten kerkenraden eensgezind zijn, ook als zij het niet in alles eens zijn. Dat kan als elke ambtsdrager beseft het geheel van de gemeente te mogen dienen, en samen met zijn medeambtsdragers mag zoeken naar wat de eer van God en het geestelijk welzijn van de gemeente het beste dient. Wat we op een synode van elkaar vragen, geldt ook al in de kerkenraad: liefst nemen we unaniem een besluit, maar als dat niet kan, voegt de minderheid zich bij de meerderheid, zodat men als eenheid de gemeente tegemoet kan treden. Tenzij men met een gewetensbezwaar de kerkelijke weg van revisie en appel zou willen gaan. Daarmee wordt de eensgezindheid niet doorbroken, voor die weg hebben immers alle ambtsdragers getekend. Maar het bewandelen van een individueel spoor, al of niet met medeweten van de kerkenraad, doet zelden goed.

Pinksteren

We hebben het pinksterfeest gevierd. Het leven van de eerste christelijke gemeente wordt ons getekend in Handelingen 2. Opmerkelijk dat Lukas verderop steeds weer zo'n gemeenteprofiel geeft. Ook na de eerste verdrukking, na het eerste bedrog, na het eerste interne conflict. Alsof hij wil zeggen: hoe mensen en machten ook tegenwerken, God werkt door. Wij ervaren dat het beste als wij verlangen te beantwoorden aan dat profiel: *En zij volhardden in de leer van de apostelen en in de gemeenschap, in het breken van het brood en in de gebeden* (Handelingen 2:42). Laten wij daarnaar verlangen, ons ervoor inzetten en vooral, inderdaad, er volhardend om bidden.

Met broederlijke groet,

Ds. J. Oosterbroek

Bijlage 1: Wettigheid generale synode

Deputaten hebben hierover al eerder geschreven (zie hun brieven op CGK.nl > Binnen de kerk >

Generale synode > Synodenieuws), maar kennelijk niet zo helder dat hun bedoeling altijd goed wordt weergegeven.

Onwettig?

Bij de wettigheid van de generale synode worden vragen gesteld, als deze al niet wordt ontkend. De besluiten van de synode van 2024 zouden het samenroepen van een nieuwe synode onmogelijk maken. De synode werd immers voortijdig gesloten, er werd geen roepende kerk aangewezen, en de verantwoordelijkheid voor kerkelijk samenleven (hoe en met wie) werd teruggelegd bij de plaatselijke kerken. In het onderliggende rapport van het (oud-)moderamen werd vastgesteld dat de synode niet had kunnen doen wat zij volgens artikel 30 van de kerkorde had moeten doen: met name een begaanbare weg vinden voor ons kerkverband naar de toekomst. En dat dat weer deze oorzaak had - het was vragenderwijs gesteld: '*functioneert artikel 31 van de kerkorde nog wel, als de praktijk iets anders laat zien?*' Met dat laatste doelde men op het afwijken in steeds meer plaatselijke kerken van gezamenlijk genomen, voor vast en bondig te houden synodebesluiten, met name die over homoseksuele relaties en vrouw en ambt, en de weigering om - ondanks herhaalde oproepen - daarvan terug te komen.

Wettig

Deputaten in nieuwe samenstelling hebben steeds erkend dat hier sprake is van een ernstige situatie, die zo niet zou kunnen voortbestaan. Maar zij hebben geweigerd mee te gaan in het ná de synode ontstane frame dat de besluiten van de synode het einde van het christelijk-gereformeerde kerkverband betekenden, en dat het weer bijeenkomen van plaatselijke kerken in classes 'onwettig' zou zijn geworden. Sterker nog, zij waren van overtuiging dat de plaatselijke kerken – na sluiting van een synode ligt de verantwoordelijkheid tot kerkelijk samenleven altijd weer daar – gehouden waren, overeenkomstig artikel 41 van de kerkorde om weer tweemaal per jaar classicaal bijeen te komen, om te doen wat een classis behoort te doen.

Roeping

Deputaten weten dat dat in sommige classes onmogelijk was geworden, en dat het in andere steeds moeilijker werd. Er waren trouwens ook classes waar wel broederlijk werd samengeleefd en indien nodig vermaand. Maar dat dat soms niet of minder het geval is, doet aan de roeping niet af, en noopt temeer tot een voortgaand en diepgaand gesprek over de wijze waarop artikel 31 van de kerkorde in onze kerken wordt gehanteerd. Daarbij kunnen

verschillende documenten behulpzaam zijn, waaronder het rapport *Zoek eerst het Koninkrijk van God.* In dit rapport worden wij allen schuldig gesteld aan de nood van onze kerken en wordt aan de hand van Schrift en belijdenis het wezen van de kerk gedefinieerd. De kerk is niet van ons, maar van Christus. Dat geldt de kerk met een grote K, maar het geldt ook al onze plaatselijke kerken en/in hun verband. Wij hebben de roeping om aan die kerk - ondanks zonden en afdwalingen - trouw te blijven, zolang niet is vastgesteld dat het fundament onder onze kerken - de belijdenis van de Christus naar de Schriften - onherstelbaar gebroken is, waardoor er van de Christelijke Gereformeerde Kerken een valse kerk geworden zou zijn.

Tot de orde

Intussen zijn onze kerken teruggeroepen tot hun eigen orde. Niet in de weg van revisieverzoeken. Dat was wel de aangewezen weg, maar door het ontbreken van een roepende kerk bestond er geen adres voor revisieverzoeken. Het was een advies van de burgerlijke rechter, dat duidelijk maakte dat volgens ons eigen kerkrecht de laatste besluiten van de synode van 2024 in elk geval zó niet genomen hadden mogen worden. Deputaten

vertegenwoordiging in eerste samenstelling wezen alsnog de kerk van Hoogeveen aan als roepende kerk, waardoor de kerkelijke weg via classis en particuliere synode ook weer zou uitlopen op de meest brede vergadering van ons kerkverband, de generale synode. Dat dat gebeurde naar aanleiding van een rechtszaak is verdrietig, maar niet onmogelijk, óók niet op basis van 1 Korinthe 6. Zeker worden de gelovigen daar opgeroepen hun geschillen onderling op te lossen, maar het gaat daar wel om 'onbeduidende, alledaagse zaken', en - boven het appel om liever onrecht te lijden - om een appel om geen onrecht te dóen.

Deputaten hebben het advies van de rechter aanvaard als van een dienares van God (Romeinen 13:4). Om al het bovenstaande hebben deputaten de kerken eerder opgeroepen maximaal mee te werken aan de totstandkoming van een afvaardiging naar de generale synode, en voor zover dat nog ter zake is, doen zij dat opnieuw.

Bijlage 2: Samenstelling

Classes-in-opbouw

In een aantal particuliere synoden is intussen een afvaardiging naar de synode gekozen, in andere nog niet. Naar verwachting zullen de 33 'deelnemer'-kerken aan 'classes-in-opbouw' ('Rijnsburggroep') geen afvaardiging naar de generale synode zenden, omdat zij deze vergadering niet als wettig erkennen. Deputaten vertegenwoordiging erkennen dat - zolang deze kerken tot het christelijk-gereformeerde kerkverband behoren - een afvaardiging vanuit hun midden formeel niet onmogelijk is, maar hebben eerder over het in hun ogen ongerijmde ervan geschreven. De classes-in-opbouw vormen een eerste stap op weg naar een eigen generale synode. Men kan binnen één presbyteriaal-synodaal stelsel geen afgevaardigde zijn naar twee synoden, waarvan men er ook nog één onwettig acht. In de meeste gevallen scheiden zich overigens al bij de classes de wegen, omdat deze kerken geen wettige afvaardiging meer zenden naar de kerkelijke vergadering waar de verkiezing van afgevaardigden naar de generale synode begint. Hoe dan ook, de beoordeling van hun positie is in eerste instantie aan de classis en in laatste instantie aan de generale synode.

Afwijkende kerken

Deputaten is verweten dat zij met twee maten meten. Namelijk toen zij eerder schreven dat wel ambtsdragers uit kerken met een van synodebesluiten afwijkend beleid afgevaardigd zouden kunnen worden. Er zou van het meten met twee maten gesproken kunnen worden, als deputaten dat afwijkende beleid zouden goedpraten. Meer dan eens hebben deputaten er in hun brieven blijk van gegeven zich volledig te scharen achter de ernstige kwalificaties die door met name de laatste twee synoden aan dat afwijken zijn gegeven. Deputaten maten het een, zowel als het ander met de kerkrechtelijke maat: ambtsdragers die door hun kerkenraad en de meerdere vergadering wettig, 'met last en macht' worden afgevaardigd, dienen ontvangen te worden. Dat geldt ook voor ambtsdragers uit kerken met een afwijkend beleid op de bekende twee punten. Zoals eerder gezegd, de generale synode dient tot een oordeel te komen over dat afwijkend beleid. Hoe dat zich zal voltrekken, is niet aan deputaten. Maar zij achten het niet alleen kerkrechtelijk juist, maar ook naar de Schrift en de belijdenis, dat de stem vanuit ook deze kerken ter synode kan worden gehoord.

Hoogeveen

Deputaten zijn overvallen door het besluit van de roepende kerk van Hoogeveen om de ambten open te stellen voor zusters van de gemeente. Zij voelen zich door dat besluit in verlegenheid gebracht, en hebben om een gesprek verzocht met de kerkenraad.

Bijlage 3: Relatie tot de kerken die zich op initiatief van de kerkenraad van Rijnsburg gezamenlijk hebben georganiseerd en uitgesproken

In een persverklaring hebben deputaten, na kennisname van de besluiten van de zogenaamde Algemene Vergadering van 21 maart die door de kerkenraad van Rijnsburg bijeen werd geroepen, aangegeven de uitkomst niet anders te kunnen zien dan als het ontstaan van een nieuw kerkverband. Zelf geven de 33 deelnemende kerken aan zich te willen blijven zien als 'deel van' of 'groep binnen' de Christelijke Gereformeerde Kerken. Het is van belang dat er helderheid komt over de status van deze groep kerken. De synode zal moeten beoordelen hoe deze kerken kerkordelijk te duiden zijn. Ook in verband met de intentie van deze kerken om een aantal, liefst zo veel mogelijk, gezamenlijke verantwoordelijkheden, gezamenlijk te blijven dragen. Het is aan de generale synode van Hoogeveen om te besluiten of en hoe dat zou kunnen.

Deputaten willen daar niet op vooruitlopen, ook niet in gesprek met de vertegenwoordigers van deze kerken. Dat gesprek gaat op zichzelf genomen voort, en het lijkt deputaten ook raadzaam dat de generale synode wegen zal zoeken om het gesprek aan te gaan met deze kerken, die zich momenteel organiseren in een eigen synodale structuur. Deputaten willen, in de aanloop naar de synode, aandringen op wijze bezonnenheid en geduld, ook binnen classes en deputaatschappen. Wat wel duidelijk moet zijn is dat deputaatschappen geacht worden zich slechts te verantwoorden bij de vergadering waar zij hun opdrachten ontvingen, de generale synode.

Bijlage 14: kadernotitie voor gesprek met andere kerkverbanden

Het mag bekend worden verondersteld dat het verband van de Christelijke Gereformeerde Kerken in een crisis verkeert. Tot op dit moment hopen en bidden wij dat een weg gevonden mag worden om uit deze crisis te komen, en om als kerkverband te kunnen voortbestaan. Samen met anderen zoeken wij daar ook naar. Niet om onszelf, maar om – samen met uw kerken – de eer van de Heere en de uitbreiding van Zijn Koninkrijk te dienen, en die niet te schaden door nog weer een scheuring op het Nederlandse kerkelijk erf. Veel goed werk op plaatselijk vlak en in deputaatschappen gaat door, ook in gezamenlijkheid met gremia van uw kerkverband. Wij zijn daar dankbaar voor en verheugen ons erin.

Het valt door de ontwikkelingen in ons kerkverband evenwel niet uit te sluiten dat vroeger of later plaatselijke christelijke gereformeerde kerken toenadering zullen zoeken tot uw kerkverband. Er bereiken ons vanuit het land ook wel vragen en suggesties in die richting. De vermoedelijk voornaamste reden is het verlangen niet (ook) als plaatselijke gemeente te hoeven scheuren. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid ter voorbereiding op de synode mogelijke 'uitgangen' voor plaatselijke gemeenten uit ons kerkverband te verkennen. In dat licht zouden wij graag met u willen spreken over

- welke ecclesiologische voetangels en klemmen u ziet bij een beweging van cg kerken in de richting van uw kerkverband;
- op welke kerkordelijke, praktische en financiële consequenties u ons attent zou willen maken;
- op welke wijze onze generale synode(n) een uitgang van plaatselijke cgk-en richting uw kerkgenootschap zou(den) kunnen vergemakkelijken.

De aanleiding waarom wij ons met deze vragen tot u wenden, is dus een verdrietige: een dreigende breuk in ons kerkverband. In diepe ootmoed menen wij er toch ook mee te mogen rekenen, dat onze goede, geduldige God uit onze nood voor zichzelf nog winst weet te genereren: dat er op plaatselijk vlak meer zichtbare eenheid van Christus' kerk zou ontstaan. Een eenheid waartoe wij ons als kerken sinds de Afscheiding van 1834 geroepen weten, maar waartoe wij in de loop der jaren juist door interne verdeeldheid maar moeizaam en met mate konden komen.

Deputaten vertegenwoordiging
van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland

Bijlage 15: programmavoorstel voor een dag van bezinning op 30 september 2026

Doel van de dag

Deze dag is een geestelijke bezinningsdag. We nemen de tijd om samen te luisteren naar Gods Woord, elkaar beter te verstaan en te zoeken naar de houding die Christus van ons vraagt. Het gaat niet om besluitvorming, maar om geestelijke oriëntatie, ontmoeting en gebed.
De opbrengst van deze dag wordt daarom niet gemeten in afspraken, besluiten of actiepunten. Het verlangen is dat de synode aan het einde van de dag haar opdracht verder kan vervullen vanuit een geestelijke gerichtheid, met onderling vertrouwen en veiligheid, met rust in de wijze waarop zij haar werk verricht en met grotere helderheid over haar roeping en verantwoordelijkheid in dienst van de kerken.

OCHTENDPROGRAMMA

09.00 – 09.20 | Opening en viering
We beginnen de dag in Gods aanwezigheid met stilte, Schriftlezing, gebed en zang.

09.20 – 09.30 | Persoonlijke bezinning
Iedere deelnemer neemt enkele minuten om persoonlijk stil te staan bij vragen als:

1. Wat raakt mij?
2. Wat doet dit geestelijk met mij?
3. Wat vraagt Christus vandaag van mij?

09.30 – 11.00 | Groepsgesprek
In kleine groepen delen we met elkaar wat ons bezighoudt rondom de situatie van de kerken en onze roeping als afgevaardigden.
Gespreksvragen:

1. Wat raakt je in de situatie van de kerken?
2. Wat doet dit geestelijk met je?
3. Hoe ervaar je je roeping als afgevaardigde?
4. Wat heb je van anderen nodig om die roeping te dragen?

11.00 – 11.20 | Moment van viering
We onderbreken het gesprek voor een gezamenlijk moment van stilte, gebed en zang.

11.20 – 12.15 | Ontmoeting
Ruimte voor informele ontmoeting en gesprek.

12.15 – 13.15 | Lunch

MIDDAGPROGRAMMA

13.15 – 13.30 | Heropening
We hervatten de dag met stilte, zang en een korte geestelijke reflectie.

13.30 – 15.00 | Groepsgesprek
In dezelfde groepen zoeken we naar wat nodig is voor vertrouwen, verbondenheid en een gezamenlijke toekomst.
Gespreksvragen:

1. Hoe houden we het geheel van de kerken in het oog?
2. Wat hebben wij nodig om vertrouwen te ontvangen en te geven?
3. Welke geestelijke houding is daarvoor nodig?
4. Wat wil je loslaten?
5. Wat wil je ontvangen?

De laatste twee vragen zijn bedoeld voor persoonlijke bezinning en gebed.

Plenair moment

15.00 – 15.20 | Luisteren naar wat gedeeld is
Vanuit iedere groep wordt kort teruggekoppeld welke lijnen en inzichten naar voren kwamen. Daarbij gaat het niet om standpunten of personen, maar om wat gezamenlijk werd waargenomen.

Gebed en afsluiting

15.20 – 15.40 | Gezamenlijk gebedsmoment
Iedere deelnemer krijgt gelegenheid om in een korte zin uit te spreken wat hij of zij wil loslaten en wat hij of zij van God wil ontvangen.
Aansluitend:

- Gezamenlijk bidden van het Onze Vader
- Gezamenlijke belijdenis van het geloof
- Lied van vrede of toewijding

Vanaf 15.40 | Informele afronding

Bijlage 16: voorstel gefaseerde aanpak van de synode

SAMENVATTING

De Generale Synode staat voor dossiers die raken aan fundamentele vragen over het verstaan van Schrift en kerk. Eerdere synodes hebben uitgesproken dat verdere bezinning noodzakelijk is op het wezen van kerk-zijn en de vragen rondom het verstaan van de Schrift voor zover die met dat gesprek samenhangen. Daarnaast is bezinning nodig op de omgang met kerken die afwijken, de positie van samenwerkingsgemeenten.

De voortijdige beëindiging van de vorige synode maakt het noodzakelijk om voorafgaand aan deze bespreking de kerkordelijke basis expliciet vast te stellen voordat verdere besluitvorming kan plaatsvinden.

De huidige situatie in het kerkverband wordt gekenmerkt door spanning, vragen naar de grenzen van de kerk en een onderliggende vertrouwensproblematiek. Er kerken die zich organiseren in een eigen kerkelijke structuur. Dit vraagt om een zorgvuldige, gefaseerde aanpak waarin eerst een fundamenteel gesprek over kerk-zijn wordt gevoerd, daarna richtinggevende perspectieven worden geformuleerd en tenslotte het gesprek met de kerken wordt gezocht.

Deze aanpak beoogt helderheid te scheppen, onderling verstaan te bevorderen, polarisatie te beperken en te komen tot duurzaam gefundeerde besluitvorming die de eenheid van de kerk dient.

BEGELEIDENDE TOELICHTING BIJ HET VOORSTEL EN WERKPLAN VOOR FASE 1 VAN DE SYNODE

Geachte broeders,

Met het voorliggende voorstel beogen wij de Generale Synode te dienen in een situatie waarin meerdere dossiers raken aan fundamentele vragen over het kerk-zijn. Deze vragen raken het wezen, de eenheid en de grenzen van de kerk en vragen om een gezamenlijke en zorgvuldige bezinning voorafgaand aan verdere besluitvorming.

De huidige situatie in het kerkverband wordt gekenmerkt door spanning, vragen naar de grenzen van de kerk en een onderliggende vertrouwensproblematiek die zich onder andere uit in de praktijk van gesloten kansels zoals die al decennia aan de orde zijn. Tevens zijn er ontwikkelingen waarin kerken zich organiseren in een eigen kerkelijke structuur. De kern van de problematiek is daarmee primair ecclesiologisch van aard.

Daarnaast is de vorige Generale Synode voortijdig beëindigd zonder aanwijzing van een roepende kerk. Dit vraagt om expliciete vaststelling van de kerkordelijke continuïteit voordat verdere besluitvorming plaatsvindt.

Daarom wordt een gefaseerde aanpak voorgesteld, waarin eerst de kerkordelijke basis wordt vastgesteld, vervolgens een fundamenteel gesprek over kerk-zijn wordt gevoerd,

daarna richtinggevende perspectieven worden geformuleerd en tenslotte het gesprek met de kerken wordt gezocht, gevolgd door verdere besluitvorming.

VOORSTEL AAN DE GENERALE SYNODE

1. Opening

a. De Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken, bijeen te Hoogeveen op 1 oktober september 2026
b. heeft kennisgenomen van het rapport en het voorstel van de deputaten voor Vertegenwoordiging.

2. Overwegingen

a. Kerkordelijke continuïteit
De vorige Generale Synode is voortijdig beëindigd. Daardoor zijn dossiers blijven liggen die volgens de kerkordelijke weg behandeld hadden moeten worden, waaronder:
- revisieverzoeken op grond van artikel 31 KO
- diverse notities van deputaten kerkorde en kerkrecht
- het rapport kerk in zendingssituatie
- revisieverzoeken inzake de samenwerking met de NGK

De huidige synode draagt verantwoordelijkheid om deze behandeling alsnog ter hand te nemen en de continuïteit van de synodale arbeid te waarborgen.

b. Voortgaande lijn in eerdere besluitvorming
De synode heeft in recente besluitvorming (GS 2025) uitgesproken dat verdere bezinning noodzakelijk is op vragen rond hermeneutiek en ecclesiologie (Besluitenboekje 2025 – p 24). Tevens heeft de synode in eerdere besluitvorming (GS 2019–2022) onderwerpen voor verdere doordenking aangewezen, waaronder:
- hermeneutische vragen
- de omgang met kerken die afwijken van genomen besluiten
- de positie van samenwerkingsgemeenten
- Deze thema's zijn inhoudelijk niet afgesloten en vragen verdere behandeling.

c. Aard van de huidige situatie
De huidige situatie in het kerkverband wordt gekenmerkt door:
spanning rondom de vraag wat kerk-zijn betekent mede in het licht van het feit dat er kerken afwijken van eerder genomen synodebesluiten.
- vragen naar de grenzen van de kerk
- een onderliggende vertrouwensproblematiek
- feitelijke ontwikkelingen waarin kerken zich organiseren in een eigen kerkelijke structuur

De kern van de problematiek is daarmee primair ecclesiologisch van aard. Vragen rond Schriftverstaan (hermeneutiek) komen aan de orde in samenhang met deze ecclesiologische kernvragen.

d. Presbyteriaal-synodale aard van het kerkverband
De synode is een vergadering van kerken. Het horen van de kerken is wezenlijk voor het functioneren van het kerkverband. In de gegeven situatie is het nog meer dan anders belangrijk om herkenning te bevorderen en tot een breed draagvlak onder de kerken te kome. Daaraan kan een breed consultatief proces onder de kerken bijdragen.

e. Ruimte binnen de Kerkorde
De Kerkorde geeft de synode ruimte om haar werkzaamheden te ordenen en te faseren, wanneer de omstandigheden daarom vragen.

f. Belang van zorgvuldige behandeling
Een zorgvuldige behandeling vraagt helderheid in uitgangspunten en samenhang in de onderliggende vragen. Het is daarom aangewezen om eerst gezamenlijk te spreken over de ecclesiologische kernvragen, alvorens tot verdere besluitvorming over te gaan.

3. Uitspraak

De synode spreekt uit dat zij haar arbeid zo wil inrichten dat het komen tot een gezamenlijk gedragen verstaan van het wezen en de grenzen van de kerk zo goed mogelijk wordt gediend.

4. Besluiten

De synode besluit tot de volgende gefaseerde aanpak, waarbij de eerste fase van de synode achtereenvolgens de volgende stappen doorlopen zullen worden:

a. Fundamenteel gesprek over kerk-zijn
De synode voert een principieel gesprek over de ecclesiologische kernvragen:
- wat is het wezen van de kerk naar Schrift en belijdenis?
- wat zijn de grenzen van de kerk?
- wat is de missie van de kerk?
- hoe verhoudt eenheid zich tot pluriformiteit?
- wat betekent het presbyteriaal-synodale karakter van het kerkverband?
- hoe verhouden katholiciteit en afscheiding zich tot elkaar?

Vragen rond Schriftverstaan komen hierbij aan de orde in samenhang met deze ecclesiologische vragen.

b. Formulering van richtinggevende perspectieven
Op basis van het fundamentele gesprek formuleert de synode:

- gezamenlijk gedragen ecclesiologische kaders
- een toetsing van de huidige situatie aan de principiële bezinning op het wezen en de grenzen van kerk-zijn
- richtinggevende perspectieven die vanuit de bezinning naar voren komen (zo mogelijk drie)

Deze fase is oriënterend en niet gericht op definitieve besluitvorming.

c. Gesprek met de kerken

De synode zoekt vanuit deze perspectieven op basis van de fundamentele gesprekken over het wezen en de grenzen van de kerk het gesprek met de kerken:

- via een convent of consultatieronde per particuliere synode
- gericht op herkenning, draagvlak en wederzijds vertrouwen
- met expliciete ruimte voor gesprek met die kerken die zich intussen organiseren in een eigen kerkelijke structuur

d. Voortgezette synodale besluitvorming

In een volgende zitting van de synode (gepland in de week van 16 t/m 19 maart 2027) wordt:

- op basis van de fundamentele bezinning en de consultatie van de kerken zo mogelijk besluitvorming ter hand genomen
- – indien nodig - gekozen voor temporisering in het belang van de eenheid
- de agenda voor het vervolg van de synode bepaald, waaronder
    - Openstaande dossiers die nog om behandeling vragen
    - Nieuwe rapporten
    - Bespreken van de gevolgen van de besluitvorming

Bijlage 17: concept werkplan fase 1

Inleiding

De synode heeft een voorbereidende fase ingesteld om de onderliggende vragen die te maken hebben met het wezen van kerk-zijn te verhelderen. Dit werkplan beschrijft de praktische uitwerking van voor de eerste fase van de synode.

INDELING VAN DE EERSTE FASE

De fase bestaat uit drie opeenvolgende onderdelen:

1. Een fase van kaderstelling;
2. Een fase van inhoudelijke bespreking;
3. Een fase van consultatie van de kerken.

Kaderstelling (Week 1)

In deze fase stelt de synode vast:

- de centrale vragen;
- de hoofdthema's;
- passende werkvormen;
- uitgangspunten voor een zorgvuldige bespreking;
- de geestelijke houding van de afgevaardigden.

De synode spreekt daarbij nogmaals uit:

- Afgevaardigden dragen verantwoordelijkheid voor het geheel van de kerken;
- Het gesprek wordt niet gevoerd vanuit persoonlijke voorkeuren;
- De visie op de kerk is richtinggevend;
- Luisteren, bescheidenheid en geestelijke gerichtheid zijn noodzakelijk.

Inhoudelijke bespreking (Week 2)

De synode bezint zich gezamenlijk op hermeneutiek en ecclesiologie. Daarbij gebruikt zij bestaande rapporten en gespreksvormen die helpen om elkaar goed te verstaan. De opbrengsten worden geordend in: gedeelde inzichten, punten van verschil, open vragen en gevolgen voor het verstaan van Schrift en kerk. Dit wordt samengebracht in een voorlopige samenvatting. Aan het einde van deze week benoemt de synode, op basis van het gevoerde gesprek, drie onderscheiden richtingen die in de bezinning naar voren zijn gekomen en die behulpzaam kunnen zijn voor de verdere gezamenlijke doordenking van het kerk-zijn binnen het verband.

Consultatie van de kerken (Week 3)

De kerken krijgen via een convent of consultatieronde per particuliere synode de gelegenheid om kennis te nemen van de voorlopige samenvatting en van de mogelijke richtingen die in het gesprek naar voren zijn gekomen. De synode geeft aan hoe de kerken daarop kunnen reageren. Deze consultatie is bedoeld om te luisteren en te wegen; zij heeft geen besluitvormend karakter.

Omdat het in beide gevallen om een bijeenkomst van kerken gaat, worden de vragen beantwoord vanuit de visie van de eigen kerk, niet vanuit persoonlijke voorkeuren.

INRICHTING VAN DE KADERS VOOR HET FUNDAMENTELE GESPREK OVER KERK-ZIJN

Na de besluitvorming om de synode gefaseerd te laten verlopen is het belangrijk om met elkaar voorafgaand aan het fundamentele gesprek over het wezen en de grenzen van de kerk samen te bepalen wat de kaders voor dat gesprek zijn.

1. Hoofdthema's

De volgende hoofdthema's komen bij het fundamentele gesprek over wezen en grenzen van de kerk aan de orde:

- Het wezen van de kerk naar Schrift en belijdenis
- De grenzen van de kerk
- De missie van de kerk
- Eenheid en pluriformiteit
- Presbyteriaal-synodale structuur
- Katholiciteit en de erfenis van de Afscheiding

2. Inbreng vanuit rapportages

Ter voorbereiding op en ondersteuning van de gesprekken nemen deputaten kennis van relevante rapportages:

- Kerkordelijke dossiers (nog niet behandeld)
- Revisieverzoeken inzake art. 31 KO (Delft en Drachten)
- Revisieverzoeken samenwerkingsgemeenten
- Notities van Deputaten Kerkorde en Kerkrecht
- Aanvaarden van geloofsbrieven
- Bevoegdheden meerdere vergaderingen

Inhoudelijke rapportages (nog niet behandeld)

- Het rapport Kerk in zendingssituatie

Inbreng vanuit de kerken met het oog op de eerste fase van de synode (nog niet behandeld)

- Instructies van plaatselijke kerken en classes
- Rapportage deputaten Eenheid
- Rapportage deputaten Kerkorde en kerkrecht

Dossiers die al zijn afgerond maar van belang zijn bij het gesprek

- Het rapport Zoekt eerst het Koninkrijk van God
- De aanbevelingen van de taakgroep Kerk-zijn aan de GS van 2024-2025

Deze brede inbreng onderstreept het presbyteriaal-synodale karakter van de besluitvorming.

3. Wijze van bespreking

Voor het gesprek zelf wordt gebruik gemaakt van de volgende werkvormen

- Forumgesprekken
- Inleidingen door theologen en deputaatschappen

4. Tussenconclusies

Aan het eind van de bespreking van elk thema wordt de opbrengst samengebracht in:

- Gedeelde inzichten

- Punten van verschil
- Implicaties voor het kerk-zijn

5. Formulering van richtinggevende perspectieven

Het doel van het fundamentele gesprek over wezen en grenzen van de kerk is het komen tot het formuleren van gezamenlijk gedragen ecclesiologische kaders en het toetsen van de huidige situatie aan deze kaders.
Benoemen van enkele (zo mogelijk drie) richtinggevende perspectieven op de toekomst van het kerkverband die uit de bezinning naar voren komen en die beantwoorden aan de gezamenlijk gedragen visie op het wezen en de grenzen van kerk-zijn.
Resultaat van deze rond van het gesprek is dat de synode komt tot een voorlopige samenvatting die richting geeft aan de volgende stap van het gesprek met de kerken.

6. Gesprek met de kerken

Voordat de synode overgaat tot besluitvorming zal het gesprek verbreed worden naar alle kerken, waarbij de opbrengst van het gesprek over wezen en grenzen van de kerk wordt ingebracht en naar elkaar wordt geluisterd. Het doel is om te komen tot een breed draagvlak.

De perspectieven worden gedeeld met zo mogelijk de volgende reflectievragen:

1. Welke richting sluit volgens uw kerk het meest aan bij de visie op de kerk zoals die in Schrift, belijdenis en kerkorde tot uitdrukking komt
2. Welke richting kan uw kerk op grond van diezelfde visie erkennen en dragen, ook waar niet op alle punten overeenstemming bestaat
3. Welke richting kan uw kerk op grond van deze visie niet dragen

Werkvormen voor het gesprek met de kerken:

- Convent
- Consultatieronde per particuliere synode

Bijzonder aandachtspunt hierbij is dat er expliciet ruimte wordt gezocht voor het gesprek met kerken die zich intussen in een eigen kerkelijke structuur organiseren.

Deze gesprekken hebben als doel te komen tot herkenning van de perspectieven, tot een analyse van het draagvlak en tot aanbevelingen voor de synode.

7. Voortgezette synodale besluitvorming

In een volgende zitting van de synode wordt:

- waar mogelijk besluitvorming, in het bijzonder over de toekomst van het kerkverband, ter hand genomen;
- wordt waar nodig gekozen voor temporisering in het belang van de eenheid.
- (afhankelijk van de besluitvorming over de toekomst van het kerkverband) worden openstaande dossiers verder behandeld.

8. Begeleiding van het proces – benoeming begeleidingscommissie

Het moderamen is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze fase. De synode benoemt een commissie procesbegeleiding die helpt bij de aanpak en de voortgang. Deze commissie heeft als taak:

- Nadere voorbereiding en praktische uitwerking;
- Ondersteuning van het moderamen;
- Voorstellen voor werkvormen;
- Bewaken van samenhang;
- Bewaken van geestelijke toon.